

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974 CANLI HATIRALAR

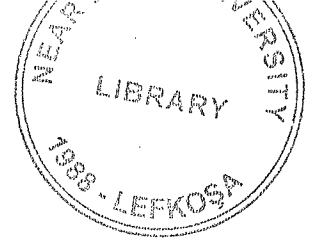
MEZUNİYET ÇALIŞMASI DANIŞMANI: BÜLENT YORULMAZ

HAZIRLAYAN: YAĞMUR BERKSU

960175 IV B

2000

GİRİŞ

“1955-1974 Dönemi Kıbrıs Olayları ile ilgili Canlı Hatıralar” adı ile hazırlanan bu küçük belgesel, Ulusal Mücadele Tarihimiz içinde yer alan bazı olayların bir kesimine ışık tutarken, bu günlere ulaşmamızdaki önemli dönemeçleri de –ayrıntılı olmasa bile- orataya koymaktadır.

Rum-Yunan İkilisinin ENOSİS (adının Yunanistan’a bağlanması) hayali ile başlattığı törer olaylarına karşı, Kıbrıs Türk Halkının oluşturduğu T.M.T (Türk Mukavemet Teşkilatı) ile Kıbrıs’ta iki halk arasındaki iki halkın ortaklığına dayanan (Londura-Zürich Anlaşmaları) Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur.

ENOSİS hayalinden vazgeçmeyen Rum-Yunan ikilisi 21 Aralık 1963’te ENOSİS’i ilan etmek için yeniden Türkler’e silahlı saldırı başlatmıştır. Tarihimize Kanlı Noel olarak geçen bu silahlı saldırı Lefkoşa’da başlatılmış, arkasından Türkler’in yoğun olarak yaşadığı bölgelerde sürdürülmüştür.

Anavatan Türkiye bu saldırıları, Londura, Zürich ve Garanti antlaşmalarında var olan müdahale hakkını kullanacağı uyarıları yaparak durdurmaya çalışmıştır. Bu müdahale içinde Erenköy Direnişinin ayrı bir yeri vardır. Üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak toplandıkları bu bölgeye karşı yapılan toptan imha saldırısına karşı Anavatan Türkiye, Garanti Antlaşmasından doğan müdahale hakkını ilk kez burada kullanmış ve düzenlediği sınırlı hava saldırısı ile Rum-Yunan ikilisini durdurmuştur.

ENOSİS hayali ile yaşayan Rum-Yunan ikilisi, olanlardan ders almamış ve 15 Temmuz 1974’de Mutlu Barış Harekatı gerçekleşmiştir.

Barıştan yana olan Kıbrıs Türk’ü ve Türkiye yeniden bir ortaklık kurulmasına olanak sağlamak için 13 Şubat 1975’te Kıbrıs Türk Federe Devleti’ni ilan etmiştir.

Ne var ki, Rum-Yunan ikilisi ENOSİS hayali ile yalnızlarına devam edince, 15 Kasım 1983 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edilmiştir.

Barış ve çözüm için sürdürülen tüm çabalar ENOSİS hayalinden dolayı olumlu bir
~~sonuca~~ doğru gitmemektedir.

Bizler de dedelerimizden, babalarımızdan ve abilerimizden devraldığımız
Cumhuriyetimizi yaşatma ve yücetme uğraşını sürdüreceğiz.

Bu çalışma, ileride daha ayrıntılı çalışmalar yapacak olan arkadaşlarıma kaynak olursa
minnetlik duyacağım.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1955-1958, yılları arasında yaşanan olaylar

Turgut ÖZKALOĞLU.....1-3

İKİNCİ BÖLÜM

1958-1962, yılları arasında yaşanan olaylar

Ahmet ŞENOL.....4

Cemal PAŞA.....5-7

Gülfidan ERHÜRMAN.....8-9

Hasan YALKUT.....10-13

Ülkü BERKSU.....14

Ahmet ŞENOL.....15-16

C.Ç.....17

Ertan BERKSU.....18-19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1963-1968, yılları arasında yaşanan olaylar

Gülfidan ERHÜRMAN.....20-22

Hasan YALKUT.....23-26

İsfendiyar ALTUĞ.....27-32

Ömer AYRAL.....33-38

Suna ÇAĞLAR.....39

Tevfik GÖZTAŞI.....40-41

Ülkü BERKSU.....42-43

Ülviye KARA.....	44
------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1974 YILINDA YAŞANAN OLAYLAR

Ahmet ŞENOL.....	45-47
C.Ç.....	48-51
Ertan BERKSU.....	52
Gülfidan ERHÜRMAN.....	53-54
Hasan YALKUT.....	55-57
Suna ÇAĞLAR.....	58
Tevfik GÖZTAŞI.....	59-61
Tijen ÖZKALOĞLU.....	62-63
Ülkü BERKSU.....	64-66
Ülviye KARA.....	67

EK 1

Şahıs isimleri fihristi

EK 2

Yer isimleri fihristi

BİRİNCİ BÖLÜM

TURGUT ÖZKALOĞLU

Kıbrıs'ta yaşayan Türk toplumu 1 Nisan 1955 de Rum toplumunun başlatığı Enosis (Kıbrıs Adasının Yunanistan'a bağlama) hareketına karşı, Türk toplumu, DR.Küçük'ün emri ile Volkan teşkilâtını kurdu. Bu arada bazı gençler de Kara Çete diye bir teşkilat kurdular. Her iki kuruluşun da siyasi amacı Enosis'e karşı adanın taksimini istemektir.

1955 yılının Ekim ayında elime bir Volkan beyanamesi geçti. O beyanamede aklımda kalan şu sözleri söylemek isterim. "İngiltere hükümeti adadan çekilmeye kararlı ise, Rum toplumunun Enosis istegine karşı Türk toplumu da adanın %38 toprak hakkına sahip olduğu için taksimini ister. Bu sebeble Volkan teşkilatı Enosis'e ve EOKA'ya karşıdır. Volkan teşkilatı bu tezini Rumlar'a duyurmak için kurulmuştur. Her Türk bir Volkan'dır." Bu beyanameyi okuduktan sonra üç arkadaşımı daha alıp Volkan teşkilatının toplandığı dükkana gittim. İçerde toplantı halinde olan bizden önceki teşkilatçılar bizim sesimizi duyunca endişeye kapıldılar. Ben "Şakir Usta benim arkadaşlarımla geldim" diye seslendim. İçerde yedi kişiydiler bizimle birlikte onbir kişi oldu. Üç gün sonra ikinci toplantımızda yirmi kişi civarında olduk. Başkanlarımız tarafından egleme geçme kararı alındı. O güne kadar İngiliz Hükümeti egleme yapmaması bir teşkilatı yasa dışı kabul atmezdi. Bizler üç gün zarfında altı bomba eglemi yaptık. İlk iki bomba şimdiki meclis binamıza (o zamanlar Rumun sigara Fabrikası idi) Oktay Oyguç ve Necat Ekrem tarafından atıldı. Ertesi gece iki bomba daha atıldı. Birini arkadaşım Ulus Ülfet düğmeci Zago'nun dükkanına diğerini de ben Hacı Gıriyagorya'nın dükkanına attım. Benim attığım bomba patlamadığı için Hacı Gıriyagorya'nın dükkanına yarım saat sonra bir bomba daha atıldı. Üçüncü gece Rum mahalesi olan Aygosiyano'ya (Kafesli) Defteralı Kemal tarafından bir bomba daha atıldı. Bu altı

bombayı inceleyen İngiliz Hükümeti bombaları öldürücü bulduğu için bizim Volkan adlı örgütümüzü Rum teşkilatı EOKA ile eşit bulup yasa dışı ilan etti. Bunun üzerine Milli Liderimiz Dr küçük'ten şu anlamlı mesaj geldi. "Tarihi görev yerine getirilmiştir." Yani EOKA ile eşit olduk bizide bir güç olarak kabul ettiler.

Bu olaylardan sonra 21 Nisan 1956 da Türk polisi Nihat Vasıf vuruldu. Bunun üzerine misilleme olarak 24 Nisan da bir Rum vuruldu.

1957 senesinde Ulus Ülfet, İsmail Beyoğlu, Kubuilay Altaylı ve Mustafa Ertan Celal arkadaşlarımızı bomba imal ederken şehit verdik.

Türk toplumunda çok büyük kahramanlar vardır. Köylerden ve bazı kentlerden fedailer Lefkoşa'ya akın etmeye başladılar. Türkler'e bir yerde saldırı yapılır yapılmaz Rum kahveleri ve iş yerleri derhal basılır misilleme yapılırdı. (saldırı alanında bulunan Rumlar öldürülürdü)

1957 yılının Kasım ayında Türk Mukavamet Teşkilatı Kıbrıs'ta kuruldu. Teşkilatçılar tarafından bu olay büyük bir sevinçle karşılandı. Bu kuruluş 1 Ağustos 1958 de resmileşti. Türkiye buraya teşkilat idarecileri yollamaya başladı. Ada çapında teşkilat yayılmaya başladı. 1959 yılında Türkiye de mukavemetçiler eğitim görmeye başladılar. Aynı yıl ada da ortak hükümet anlaşması yapıldı. Bu anlaşmalar geri idarede Rum'lara %70 Türk'ler %30 hak tanıyordu. Bu anlaşmalarda Türkler için en büyük özellik Türkiye'nin tek taraflı adaya müdahale hakkının doğmasıydı.

Rum'lar ile bu anlaşmalar uzun sürmedi 1963 senesinde Rum'lar ile aramızda olaylar çıkmaya başladı. 63 olaylarında milli liderimizin "Her Türk bir Volkan'dır" cümlesi gerçekleşti. Mukavemetçiler sınırlara koşup mevzilendiler. Bu mukavematçilere binlerce Volkan katıldı ve herkes Türk Mukavamet Teşkilatı'na üye oldu

Bu olaylar da benim yaşadığım en ilginç olay , 1964 de sayılarını şimdi hatırlayamadığım bir gurup mukavemetçi Mandırez'den (Hamitköy) başlayarak ilk sınır dışı hareketi gerçekleştirdik.Bu hareketin amacı, tehlikede olan Mora (Meriç) Aya (Dilekkaya) ve Tireneşe köylerine silah ve cepana yardımı yapmaktı . Bu harekata sonradan öğrendiğimize göre Erdemli Harekatı deniliyordu.

Ben Turgut Özkaloğlu olarak bu bildiklerimi anlatmayı milli bir görev

sayarım.

(Lefkoşa, 1936)

İKİNCİ BÖLÜM

CEMAL PAŞA

1958'de İngiliz Hükümetine bağlı sivil ve silahlı polis memuruydum. Bu devir EOKA'nın Türk'lere karşı gadarca şahlanışının başlangıcını oluşturur. O yıllarda ailem ile birlikte şimdi Rum kesiminde kalan Tahtakale mahallesinde oturuyordum. Bir gece mahalenin Piskopane'sinde toplanan beşyüz civarında Rum Türk halkını yakıp yıkmaya ,öldürmeye başladılar. Ben gece saat yirmiikiye kadar görevdeydim . Bu arada Türk Haberler birosuna da bomba atıldı. Bu bombanın atılmasındaki amaç Türk halkını Girne yoluna çekmek ve geride kalan Türkleri de yok etmek. Rum'lar Baf Kapısından Magusa Kapısına kadar olan Türk dükkanlarını da yagmalamaya, yakıp yıkmaya başlamışlardı. Gündüzden Tahtakale de bulunan zengin Türk halkı bölgeyi terk ettiler. Bunu fırsat bilen Rum'lar Piskoposhanede birlikleri karar ile saldırıya geçtiler .

Gece saat yirmi sularında görevimden çıkıp eve giderken Rum'lar beni gördü. İplerinde benim Türk olduğumu bilenler de vardı. Onlar beni görünce bağırmaya başladılar. Bende başlarının üzerinden iki el ateş ettim. Silah sesini duyunca bağrıışp etrafa dağılmaya başladılar. Bende mahalleme ancak bu yolla girebildim .Mahalleye girdiğimde etraf ateşler içinde yanmaktaydı. Etrafımı saran mahale halkı benim silahım olduğunu bildiklerinden benden yardım istediler. Evime dahi gidemedim ne olduğunu anlamak için Piskoposhane yoluna doğru gittim. Yola girdiğim zaman yolun üç tane sokak lambası ile aydınlanmış olduğunu gördüm. Orada bulunan evler Türk evleri idi. Etrafdan çeşitli sesler geliyordu seslerin ne olduğunu anlamak için sokak lambalarını kırıp duvar kenarından ilerlemeye başladım. Rumların bağıra çağıra Piskoposhaneden çıktıklarını gördüm. En önde gelen bir kişiyi silahımla vurdum. Arkadaşları vurulanı kucaklayıp geri döndüler .

Geri evimin yanına döndüğüm zaman halkın Yusuf'un dükkanını yakıyorlar diye bağırıştığını duydum ve yanan dükkanın olduğu bölgeye giderken iki kişinin bağırarak

gördüm. Konuştuklarını anlayamadığım için Rum'u Türk'mü olduklarını da anlamadım. Onların arkasından gelen iki kişi daha vardı bunların konuşmalarından Rum oldukları anlaşılıyordu .Duvarın köşesine yanaşıp bunları vurdum. Daha önce vurduğum Rum geç hastahaneye kaldırılmasına rağmen ölmemişti ama son vurduklarımın ikisinin de öldüğünü daha sonra öğrendim.

Benim görevim İngiliz polisiydi ama yaptığım görevin yarısından çoğunu bizim polislerin yararı için kullanıyordum. Çalıştığım yerdeki EOKA'cılar benden çok şüphelenip beni takip etmeye başladılar. Göreve çıktığımız zaman göreve gideceğimiz yeri içeriye bildiririz. Gideceğimiz yerlere bizi konturol etmeleri için haber verilirdi .Bizde bu durumu bildirmekten yerimizi EOKA'cılardan saklamak için gideceğimiz yer konusunda yalan söylemeye başladık. Bir akşam bir evin etrafında duran arabadan inen kişileri görünce şüphelenip İngiliz çavuşuna haber verdik. Evi konturol altına alıp kapıyı çaldığımız zaman kapı açılmadı. İngiliz çavuşu zorlayarak kapıyı açtı. İçeriye girdiğimiz zaman bir masanın etrafında toplanmış altı kişiyi ve önlerindeki çuvallar dolusu buroşürü gördük. Bu altı kişinin içinde birlikte çalıştığımız Rum'lar da vardı. Buroşürlerin içinde kullandığımız arabalar yaşadığımız sokaklar ve evlerimizin adresleri ayrıntılı biçimde verilmişti. Amaçları bu bilgiler EOKA'cılara dağıttıp bizi gördükleri yerde vurmalarını sağlamak. Bu şahıslarla buroşürleri teslim olarak polise teslim ettik. Polis komutanı bizi evimize göndererek devriye çıkmamıza engel oldu. Birgün sokakta giderken polis cipi beni durdurup nereye gitmekte olduğumu sordular onlara da polise gittiğimi söyledim. Arabaya girip onlara birlikte polis merkezine gittim. Merkeze girdiğim zaman tevkif olacağımı anlamıştım. Karakolda üzerimdeki eşyaları aldılar. Bir İngiliz yüzbaşı benimle konuşmaya gelerek vurulan üç Rum'un ikisinin öldüğünü birinin yaralandığını ve bunları benim vurmuş olduğumu bildiklerini söyledi. Ben vurduğumu kabul ederseymişim beni kurtarıp İngiltere'ye göndereceklermiş. Sözlerine güvenmeyerek

vurduğumu kabul etmedim. Sekiz gün polisde tutuklu kaldım. Daha sonra beni mahkemeye
 davettiler. Mahkemeye yaralı Rum da geldi fakat ben onu karanlıkta vurduğum için beni
 tanıyamadı. Beraber çalıştığım İngiliz çavuşu ise çatışma sırasında beni gördüğünü
 ispatlamaya çalıştı. Bu çavuş İngiltere'den sekiz kişi ile birlikte EOKA'ya karşı durmak için
 gelmişti. Diğer sekiz kişi EOKA'cılar tarafından vuruldu. Bu çavuş EOKA'cılarla işbirliği
 yaptığı için vurulmadı.

Mahkeme sonucunda idama mahkum oldum. Davam siyasi olduğu için mahkememe
 Denktaş Bey'in de içinde bulunduğu beş tane avkat birlikte giriyordu. İdama mahkum
 olduktan sonra on gün sonra İngiliz kraliçesinden suçumun bağışlanmasını rice ettim. Kraliçe
 bu isteğimi red etti. Dört ay idam tarafında bir odada yalnız başıma kaldım. Canımın
 bağışlanması için Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kıbrıs halkı çok uğraşmışlar ama bu
 uğraşları boşa çıkmıştı. En son rahmetli Müftü Dana Efendi İngiliz valisine bir mektup
 yazarak canımın bağışlanmasını istedi. İngiliz valisi bunun üzerine canımın bağışlandığını
 ama ömür boyu hapse mahkum edildiğimi bildirdi. Bana bu kararı hapishane müdürü kendisi
 söyleyip koğuşumu değiştirdi. Yeni gittiğim koğuşta EOKA'cılar da vardı. Birgün İngiliz
 askerleri ile kavga çıkarıp hepsini dövdüler. Bu EOKA'cılara yirmibeş gün ekmek su cezası
 verildi.

Bu arada Cumhuriyet kuruldu. Cumhuriyet'in Başkanı Makaryos Cumhurbaşkanı
 yardımcısı Doktor Fazıl Küçük oldu. Cumhuriyetin kurulması ile çıkan afda ben ve kırdokuz
 EOKA'cı serbest bırakıldık. Bu EOKA'cılar yirmibeş afdan sonra adadan sürüldü.

(Lefkoşa, 1930)

GÜLFİDAN ERHÜRMAN

Ben 1950 senesinde Lefkoşa'da doğdum. Annem Baf'ın Ayyorgi köyünde babam da yine Baf kazasına bağlı Ayvara köyünde doğdu. Annem hastabakıcı, babam İngiliz sömürge döneminde polis zabıtiydi. Annemle babam dört sene evli kaldılar. Babam ciğer kanserinden 1950 de öldü. Annem ayrıldığı hastabakıcılık görevine 1950 senesinde üç çocuğuna bakabilmek için geri döndü. Nenem ve dedem geçimlerini sağlayamadıkları için Ayyorgi köyünden zengin bir sayfiye yeri olan Platres'e göç ettiler. Platres ve Trodos bölgesi dağlık olduğu için EOKA'cıların çoğu faaliyetlerini orda sürdürüyordu. Annem çalıştığı için ben okul dönemi başlayana kadar Platres'te nenemin yanında kaldım. 1963 yılına kadar her yaz üç ay okul tatilimi onların yanında geçirdim. Platres'te bütün nüfua Rum'du Orda yaşayan tek Türk ninem ve dedemdi. Dedem bahçe işleriyle uğraşır, geçimini ondan sağlardı. Ninemse İngiliz sömürgecilerin daire temizliğine bakardı. Kardeşlerim ve ben en kötü iç savaş döneminde bile yaz tatilimizi bu köyde geçirdik. Benim o zamanlardan hatırladıklarım ninemin anlattıklarıdır. EOKA'cılar bu bölgede üstlendiği için İngiliz'lerin bu bölgede askeri yapmak yaptığını hatırlıyorum. Orada birçok Türk genci Oksidari Polis(İngiliz Polisi) olarak görev yapıyordu. İngiliz'ler, EOKA çatışmasında Rum'lara güvenmedikleri için bu göreve Türk'leri atıyordu ve özellikle bu Türk'leri Platres'te görevlendiriyordu. Ninem Platres'teki tek Türk olduğu için bu Oksidari Polisler bizim eve devamlı geliyordu. Ninem onların elbiselerini de yıkayıp ütüler ve ek bir gelir sağlardı. Ninemin belirli bir erlere girebilmek için izin belgesi vardı. Platres'in çoğu yerlerine izin belgesiz girilemezdi. Ninemle dedemin konuşmalarında İngiliz'ler tarafından tutuklanan EOKA'cıların gördüğü işkenceleri anlatırken hatırlıyorum. Ninem temizlik yaparken onların çığlıklarını duyduğumu ve gece odalarını temizlerken sökülmiş tırnaklar ve kan gördüğünü anlatırdı.

Bizim evimiz Lefkoşa'da Belediye evlerindeydi. Orası 1957-58'e kadar Türk'lerle Rum'ların birlikte yaşadığı bir bölgeydi 1957-58 hadiselerinde gece sokağa çıkma yasağı vardı. İngiliz'lerin çıkan çatışmalarda göz yaşartıcı bomba attığını ve devamlı ağladığımızı biliyordum. Türk'lerle Rum'lar hem kendi aralarında hem de İngiliz'lerle cebelleşiyordu. Atatürk İlkokulu'na giderken duvarlara yazılı "VOLKAN" isminin bir yeraltı örgütü olduğunu biliyordum ama bunu bildiğimi kimseye söylemiyordum. Okuldan dönerken bütün yolların duvarlar, sopalar ve rengârenk bilyelerle dolu olduğunu görüyorduk. Bunlar çıkan sokak kavgalarından arta kalanlardı. Bu sokak kavgaları genellikle İngiliz'lere karşı yapılıyordu. Bir de mahallemizde Rum'lara karşı gizlice yapılan soğuk savaş vardı. Karşı karşıya olduğumuz Rum'lara, komşumuz, korkup kaçmaları için pencereden parlatılmış demir gösterirdi. Bir de kola şişeleri dizilir ve gece yolda geçen İngiliz'lerin başına atılırdı. İngiliz'ler de buna karşılık evleri basar ve arama yaparlardı. Bir gece bizim evimizi de bastılar ve babamdan kalan canlı mermileri alıp gittiler. Rum'lar 1958-59 da bizim mahalleden taşındılar ve onların boşalttıkları evlere Türk'ler yerleştiler. Herkes senelerce Rum'ları kurtarmak için ne yollara başvurduğunu ondan sonra anlattı.

(Lefkoşa, 1950)

HASAN YALKUT

Yıl 1958, Kıbrıs'ın dörtbir tarafında EOKA gerek İngiliz'lere gerekse Kıbrıs Türk'lerine vahşet ve terrör estiriyor, suçsuz ve savunmasız olan Türk'leri de kalleşce öldürüyordu.

Avtepelı Mehmet Karga elli-ellibeş yaşlarında çobanlık yapan birisiydi. Köylüler ona ~~otlatmak~~ otlatmak için köyden fazla uzağa hele Rum köylerine yakın yerlere gitmemesini ~~emsiye~~ emsiler bile; O şöyle diyordu." Rum'lar bana birşey yapmaz. Köylerine gitsem bana ~~latve~~ ve lokum bile ısmarlarlar".

24 Temmuz 1958 günü Mehmet Dayı koyunlarını otlatmak için Avtepe köyünün ~~gineyine~~, Neta adlı Rum köyüne doğru gider. İşte o gün EOKA'cılar Mehmet Karga'yı ~~silahla~~ vurarak şehit ederler. Kinnari adlı Neta'lı ve EOKA'cı Rum Mehmet Karga'yı tanımış ~~olma~~ bile öldürmekten çekinmemiştir.

Sürü su içmek için kuyu başına gelir ama Mehmet Karga yok. Mehmet dayıyı merak eden köylüler onu aramaya çıkarlar. Sonunda Mehmet Karga'nın kanlar içinde cesedini ~~bulurlar~~. Aramaya katılan İngiliz askeri Mehmet Karga'nın cesedini battaniyeye sararak bir ~~Land-Rover~~'in içine koyup Magosa Hastahanesi'ne götürür.

25 Temmuz günü Mehmet Karga'nın naaşı köye getirilip büyük bir kalabalık eşliğinde ~~Avtepe~~ mezarlığına gözyaşları arasında defnedilir.

Mehmet Karga'yı vuranları bulmak için İngiliz'ler köpeklerle aramaya çıkarlar. Aynı gün ~~EOKA'cı~~ Neta'lı Kinnari'yi yakalarlar.

~~Onu~~ kelepçeler ve İngiliz askerlerinin nezaretinde landrovere koyup Avtepe'ye getirirler. Köy ~~mezarlığında~~ kahvelerin önünde duran İngiliz askerlerinin katili korur gibi yapmakla beraber ~~onun~~ amaçları onu linç ettirmek ve iki (Türk-Rum) toplumu birbirine düşürmekti.

Ben on yaşında bir çocuk olmama rağmen landroverin durduğu yol kenarında olan taş ~~başına~~ çıkmış ve elime büyükçe bir taş alıp katilin başına vurmak için birilerinin olayı ~~başlatmasını~~ bekledim. Ancak bocalayıp şaşkına dönen köylüler bağırma dışında hiçbirşey ~~yapamadılar~~.

İngiliz şöfer aracı saran kalabalığın arasından ani gaza basarak uzaklaştı ve katili de ~~herberinde~~ götürdü.

Bu olaydan bir ay veya kırk gün sonra Yalusa(Yeni Erenköy) lı iki Rum Avtepe'den ~~kamyonla~~ geçip tarlalarını görmeğe giderler. Bu olağanüstü bir olaydı. Çünkü Mehmet ~~Karga'nın~~ kallesçe öldürülmesinden kırk gün geçmemişti.Ama bu bir gerçektir.İki Rum ~~köyümüzden~~ kamyonla geçip gitmişti.

Birkaç saat sonra kamyon geri döndü. Ancak Rum'lardan biri köyden tekrar geçmeğe ~~kurduğu~~ için bir yerde kamyonundan inip köyüne yürüyerek ova yollarından gitmeği tercih ~~etmişti~~. Kamyonu kullanan Rum yalnız başına köye girer. Köylüler Rum'u durdurup ~~kamyonundan~~ aşağı alırlar. Köy meydanında taşlarla onu dövmeye başlarlar. Ölü taklidi yapan ~~Rum~~ yere yığılır. Köylüler Rum'u öldü sanıp kamyonu alırlar ve köy dışındaki uçurumdan ~~aşağı~~ atarlar. Bunu fırsat bilen Rum kalkıp kaçmaya başlar. Rum önde kalabalık bir grup ~~arkada~~ onu kovalar. Bizim evin önünden geçerken onu gördüm ve yanına kadar koşup gittim. ~~Rum~~ olduğunu anlayınca kuş lastiği ile ona taş atmaya başladım. Kovalamaca devam ~~ediyordu~~. Ben Rum'a yaklaşınca biraz durup arkadan gelen kalabalığın yaklaşmasını ~~bekliyordum~~. Çünkü o büyük biri, ben ise on yaşında bir çocuktum.

Kovalamaca köyün dışındaki ormana kadar kâh durarak, kâh koşarak devam etti. ~~Ancak~~ beklediğim kalabalık grup bize yetişemedi. Rum ormana girince takip etmeye cesaret ~~edemedim~~. Böylece Rum kurtuldu.

Birkaç saat sonra İngiliz askerleri köye geldi ve sokağa çıkma yasağı koyarak Rum'u yaralayanları ve kamyonu uçurumdan aşağı atanları aramaya koyuldu. O gün babam Mağusa'da idi. Evde de bir tek namlu kırma av tüfeği ve fişenk vardı. Evdeki tüfek kayıtsızdı. Tüfek bulundurmak büyük bir suçtu. Çünkü, Kıbrıs'ta Türk ve Rum'ların elindeki av tüfekleri toplatılmıştı.

Ben hemen tüfeği, fişenkleri ve Rum'a taş attığım kuş lastiğini alıp torbaya koydum. Evimizin yanındaki komşu İbrahim Dayı'nın bahçesindeki gübre yığınlarının içine torbayı attım. Sonra bahçeyi sulayan dolap kuyusunun başına gelerek baştan aşağı su ile yıkandım. Çünkü İngiliz'ler köpekle gelirse beni yakalayabilirlerdi. Su ile yıkanınca köpek kuyuyu kaybedermiş. Kuyudan ayrılıp yol kenarındaki çeşme başında tekrar iyice yıkandım. Dolambaçlı yol takip ederek eve gittim.

Babam Mağusa'dan gelmiş ve olayı öğrenmişti. Eve gelir gelmez tüfeği aradı. Ben büyük bir adam gibi yaptıklarımı anlatınca babam beni takdir etmiş ben de gururlanmıştım.

Biraz sonra İngiliz askerleri bizim eve de gelip arama yapmışlar ancak hiçbirşey bulamadan ayrılmışlardı.

1958-60 yılları EOKA'nın korku ve dehşet saçtığı yıllardı. Demir şişler, oraklar, nacak ve bıçak gibi kesici aletler, damların üstüne yığılan taşar bizim savunma silahlarımızdı.

Bazı geceler babam bize evin dışına çıkmamamızı hatta tuvalet ihtiyacımızı eve kuyduğumuz kaplara yapmamızı tembihlerdi. Kendiside bazı arkadaşları ile hanayda(evin üstüne yapılan ve merdivenle çıkılan oda) toplantısı olduğunu söylerdi. Bu bende büyük bir merak uyandırırđı. Ertesi sabah ilk işim hanaya çıkıp merakımı giderecek birşey bulmaktı. Ancak yüzlerce sigara izmaritinden başka birşey yoktu.

Bu olayın ne olduğunu 1963 te öğrendim. Meğer 1 Ağustos 1958 de kurulan Türk Mukavemet Teşkilâtı köyümüzde de kurulmuş ve babam da bu teşkilâtın köydeki

...larındanmış. Bizim eve kapandığımız geceler ocakların (kasalar içindeki silahların
... olduğu yer) açıldığı ve eve getirilip temizlendiği ve tekrar yağlanıp gömüldüğü

...ları

16 Ağustos 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu ve 650 kişilik Kıbrıs Türk
... Alayı ile 950 kişilik Yunan Alayı'nın Magosa Limanı'ndan Kıbrıs'a ayak bastığı
... O günkü karşılayan mahşeri kalabalığın arasında ben de vardım. Kıbrıs Türk Halkında
... bir sevinç ve coşku vardı. Ancak kurulan bu Cumhuriyet üç yıl yaşayabildi.

(Lefkoşa, 1947)

ÜLKÜ BERKSU

Ben çocukluğumu düşündüğüm zaman aklıma ilk gelen İngiliz askerlerinin sokakta dolaşmaları olur. Günün herhangibir saatinde en az iki silahlı İngiliz askeri kapımıza dayanıp arama yapacaklarını söyledikten sonra evin hertarafını ararlardı. Bizim evi aramalarını nedeni evde biri benden sekiz yaş, diğeri onüç yaş büyük iki ağabeyimin olmasıydı. Sonradan öğrendiğime göre ikisi de Türk Mukavemet Teşkilâtı'nda çalışıyordu. Annemin sabaha kadar oturup onların eve gelmelerini beklediğini hatırlıyorum.

31 Ağustos 1957 de ağabeyimin nişanı yapılacaktı. Nişan saati gelmiş olmasına rağmen ağabeyim biraz daha beklememizi gelecek olan arkadaşlarının olduğunu söylüyordu. Epey bekledik ama o arkadaşları gelmedi. Yüzükler takıldı. Onbeş dakika sonra dışarıdan çok şiddetli bir bomba sesi duyuldu. Ağabeyim hiçbirşey söylemeden oradan koşarak ayrıldı. Diğer o nişanına beklediği arkadaşları Küçük Kaymaklı'da bir evde bomba imal ediyorlarmış. Bomba patlamış ve Ulus Ülfet, Kubilây Altaylı ve Mustafa Ertan Celâl şehit olmuşlardı. Nişan töreni olmasaydı o da onlarla olacaktı.

1958 de Rum'lar Tahtakale'de ilk olayları başlattılar. O gece ağabeyimler yanlarında başka arkadaşları ile birlikte mahalleye gelmişler evleri tek tek gezerek büyük çamaşır kazanlarında su kaynatılmasını, kesici aletlerin el altında tutulmasını söylemişlerdi. Elimizde silah olmadığı için kaynar suları hazır tutacak ve şayet Rum'lar bizim tarafa baskına gelirse bu kaynar suları onların üzerine dökecektik. Kadınlar denileni yapıp beklediler ama Rum'lar bu mahallelerine girmeyi başaramadılar.

(Lefkoşa, 1948)

AHMET ŞENOL

1963'te Rum tarafında Tapu Dairesinde memur olarak çalışıyordum. Her yıl bize günlük yaptığımız işleri yazmamız için ajanda verirlerdi. Odada iki Türk, iki Rum memur çalışıyorduk.

17 Ağustos 1963 günü, yeni yıl için ajandalarımızı dağıttılar. Odamızdaki Rum arkadaşlarımızdan biri diğerine bizim duyabileceğimiz yükseklikte bir sesle "Bu ajandaların üzerine yine Türkçe yazı yazdılar" dedi Arkadaşı "Her sene yazarlar bu sene yine yazdılar. Normal değilmi?" deyince, diğeri "Hayır normal değil. Çünkü yeni yılda Kıbrıs'ta hiç Türk olmayacak" dedi. Biz arkadaşım ile bakıştık. Bizi yılbaşına kadar öldüreceklerini söyleyip tehdit ediyorlardı. Türk Mukavemet Teşkilâtı'nın o geceki toplantısında bu konuşmaları arkadaşlarıma aktardık. Onlar bu konuda başka duyumlar da almışlardı. Bütün bu duyumlar yüzünden 1963'te yapılan Tahtakale baskınında Türk'ler hazırlıklıydı.

21 Aralık günü olaylar başlamadan bütün Tahtakaleyi boşaltıp aileleri Atatürk Bölgesi'ne taşındık. Biz de bağlı olduğumuz Gençlik Gücü'nün olduğu birliğe yani Çağlayan Bölgesi'ne gittik.

Bu arada Rum'lar Küçük Kaymaklı'yı da basıp Türk evlerini yakıp yıktılar. Orada eşyalarımız ve kayplarımız oldu.

1965 yılında Destek Bölüğüne aktarıldım. 4 Kasım 1967'de evlenmek için gün almıştık. Denktaş bey 3 Kasım 1967'de Karpaz Bölgesi'ne denizden çıkmaya çalışırken Rum'lar tarafından yakalandı. Dolayısıyla bizim düğün de yapılamadı. 10 Kasım'da Denktaş Bey serbest bırakıldı biz de 11 Kasım'da düğünümüzü yaptık. 15 Kasım'da Rum'lar Geçitkale'yi (Köfünye) bastı. Destek Bölüğü alarma girdi ve ben yirmialtı gün eve hiç çıkamadım.

Emin Geçitkale'li idi. Bütün ailesi ordaydı. Onlar için endişe ediyorduk. Uzun süre de haber alamadık.

1972 yılında Lefkoşa Sancaktarlığı'na Sancak S4ü olarak aktarıldım.

(Lefkoşa, 1944)

C.Ç

1963 yılında Lârnaka Bekirpaşa Ortaokulunda birinci sınıf öğrencisiydim. Okulumuz Rum kesimindeydi. 21 Aralık günü okula otobüsler geldi. Hepimizi toplayıp Lârnaka'nın Türk kesimine götürdüler ve Rum'ların Türklere saldırmış olduğunu söylediler. Daha sonra Lârnaka Türk ve Rum tarafı olmak üzere kesin olarak ikiye ayrıldı.

Babam İngiliz üstlerinde çalışıyordu.İşine arkadaşları ile birlikte otobüs ile gelip gidi. 1964 yılı başlarında ben hastalandım. Tedavim için annem beni Lefkoşa'ya götürüp getirdi. Birkeresinde annem beni Lefkoşa'da oturan halama bıraktı. İki gün sonra gelecekti ama gelmedi. Bir süre annemlerden haber alamadık. Daha sonra babamın oniki arkadaşı ile birlikte göreve giderken yolda Rum'lar tarafından kaçırıldığını öğrendim. Babamdan bir daha haber alamadım. Önceleri kayıp sonrada şehit kabul edildi.Ama annem ölüsünü görmediği için onun ölebileceğini asla düşünemedi kafasında hala hayatta olduğu düşüncesi var.

Dört kız üç erkek yedi kardeşlik.Ben kardeşlerimin en büyüğü idim. Hiçbirimiz çalışacak durumda değildik. Daha sonra ben liseyi bitirince Larnaka Sancaktarlığında göreve başladım.

(Çatalköy, 1950)

ERTAN BERKSU

21 Aralık 1963 olayları başladığında ben onbeş yaşında ve Gönendere Ortaokulu'nda ikinci sınıfta idim. Tabii ki o dönemde yaş ve kişinin konumu ne olursa olsun herkes kendisini bu olayların içerisinde bularak her ne görev verilirse bu görevi en iyi şekilde yerine getirmeye çaba sarfediyordu. Biz öğrencilere de, en yakın Rum köyü olan Lefkonuk'tan (Geçikale) gelebilecek sızmalara karşı her akşam 18.00-21.00 saatleri arasında gözetleme görevi verilmişti. Bu durum Ortaokul bitene kadar böyle devam etti.

Eylül 1964 'te Namık Kemal Lisesi'ne devam etmek üzere Mağusa'ya gittim. Önce Mağusa'nın Sakarya bölgesinde ikamet etmek suretiyle okula Rum bölgesinden geçerek gidip geliyordum. O günlerde bu gibi gidiş-gelişlerde tedirgin olmamak mümkün değildi. Çünkü o dönemde tüm öğrencilerin aynı zamanda mücahit olarak görev yaptıklarını Rum toplumu da biliyordu. Bu nedenle birçok kez gerek Rum polisi ve gerekse Rum askerlerince hem sözlü ve hem de yolda durdurulmak suretiyle üzerimiz aranarak taciz ediliyorduk. Tabii ki bu tür olaylara karşı yapılabilecek pek fazla birşey yoktu.

Durum bu şekilde devam ederken ben Lise ikinci sınıfa geçtiğimde Kasım 1965 'te Mağusa olayları patlak verdi. Ben Sakarya'da Karakol Bölgesi'ne bakan mevzide nöbetçi Rum'lar makineli tüfekler ve nisbeten ağır silahlarla saldırmaya başladı. Türk mücahitleri bu saldırıya mevcut imkânları ile karşılık vermeye çalışıyordu. Ancak av tüfekleri, İkinci Dünya Savaşından kalma piyadeler ve hafif makineli sten marka silâhlar ile bu mukavemet ne kadar sürdürülebilirdi?. Benim bulunduğum mevzinin otuz-kırk metre mesafesinde kalmakta olan yaşlı bir çiftin evine, hernasılsa Rum askerlerinin sızdığını ve yaşlı kadının av tüfeği ile karşılık vermeye çalıştığını ancak bunun yeterli olmayıp daha sonra hem kadın ve hem de kocasını Rum Askerlerinin şehit ettiğini ve oraya mevzilendiklerini ertesi sabah öğrenebildik. Bu olay bizleri hem çok üzdü ve hem de moralimizi bozdu. Artık okula

~~günler~~, sadece mücahitlik görevimizi yapıyorduk. Bu durum bu şekilde kırkbeş gün kadar ~~vardı~~. Bu süre zarfında kuşatma altında olduğumuzdan hiçbir bölge ile temasımız yoktu ve ~~hiçbir~~ sıkıntılar yaşıyorduk. Ancak daha sonra ateş-kes ile gerekli anlaşmalar sağlanmış ve ~~durum~~ normale dönmüştü. Ben de Namık Kemal Lisesi'ni bitirerek iki yıl daha ~~mücahitlik~~ yaptıktan sonra devletin sağladığı burs ile İstanbul'a üniversiteye gönderildim.

(Lefkoşa, 1948)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜLFİDAN ERHÜRMAN

1963'te bizim çevremizdeki komşularımızın Türk Mukavemet Teşkilâtı'nda görevli oldukları vardı. Evler arasındaki teller hep açıktı. Geceleri komşular hep bir evde toplanıp gece saatine kadar oturuyordu. 21 Aralık 63 gecesi yine toplu halde oturuyorduk. Silah seslerinden ve acaba ne olacak korkusundan kimse yatıp uyumayı düşünmüyordu. Yan komşu olduğumuz evin kapısını çalarak olaylar çıktığını, Küçük Kaymaklı'nın düştüğünü bölgeden de bazı ailelerin evlerinden kaçtığını söyledi. O evde komşularla birlikte onbeş yirmi kişiydik. Panik içinde, gece saat 12.00 de yollara düşüp surlar içine gittik. Girne bölgesinde iki mücahidin durduğunu ve gelenleri yerleştirmeye çalıştığını gördük. Biz birlikte olduğumuz komşu ile onun kızkardeşinin evine yerleştik sonra annem bizi orada bırakıp mahalleye göreve gitti. O evde iki ay kaldık. Sonra Barış Gücü geldi. Bizim mahalleyi küçük projektörlerle aydınlatılar ve geri evlerimize döndük. Eve döndüğümüzde, mahallenin onbeş erkeklerinin av tüfekleriyle bir süre mahallede kaldıklarını ve savunma yapmak için eğitimlerini öğrendik. Uzun bir süre Barış Gücü bizimle o mahallede yaşadı. Bizim mahallemizdekiler Finlandiya ve İngiltere'den gelen askerlerdi. Barış Gücü sayesinde çoğu insanlar İngilizce ve Fin'ce öğrendiler.

Yollara barikatlar kuruldu. Herkes barikatlardan geçip seyahat etmeye başladılar. Bu süreçte çatışmada ölenleri, yoldan alınıp kaybolan insanları duymaya başladık.

Bölgemizde bazı evler boşaltıldı ve boşalan evlere mücahitler yerleştirildi. Evlerin arka bahçelerine, bahçe kapıları yapılarak birbiriyle birleşti. Sonra Barış Gücü mahalleden ayrıldı. Evlerin bahçelerine, yollara barikatlar kuruldu ve mücahitler buralarda nöbet tutmaya başladılar.

Nihayet dedemle ninemden haber alabilmıştık. Ninem kış döneminde Platres'te pek iş bulamadığı için Limasol'da bir otel'de çalışıyordu. 63 hadiseleri çıktığında orada kısıp kalmış. Dedem de zar zor Platres'ten kaçarak ninemin yanına gelmiş. Ondan sonra bir kere daha

Patrese gitmediler. Çünkü Rum'ların, evlerini yakıp yıktıklarını ağaçlarını kestiklerini öğrendiler. Onları görmek için Limasol'a gitmeye karar verdik. Savaş durulmuş Barış Gücü adlı bir konuma girmişti.Lefkoşa çıkışında barikatta yoklandık ve gidip onları görebildik.Epey uzun bir süre bu barikatlarda bekletilmeye ve yoklanmaya alıştık.

Barikatların ne zaman kalktığını ve ne zaman serbest dolaşmaya başladığımızı doğrusu hatırlamıyorum. Bu arada evlenmiştim. Mücahit olan kocamla ilk defa Limasol'a kadınların yanına gitmiştik. Kadınlar bu tarihe kadar barikalardan geçip ailelerini ziyarete gidebiliyorlardı.Ama erkekler için daima bir korku vardı. Çünkü adadaki bütün erkeklerin mücahit olduğu biliniyordu ve her an tutuklanma veya kaçırılma korkusu vardı. Adada yaşadığımız halde Lefkoşa'da kalan mücahitler dört-beş sene deniz yüzü görmemişlerdi.Kocamın denizi gördüğünde ne kadar sevindiğini hiç unutmayacağım.

Bu arada geçici bir duraklama oldu. Savaşın içinde yaşadığımız halde herkes askerliği bir iş olarak görüyordu. Herkes hemen hemen aynı işte çalışıyor ve evlenip çocuk sahibi oluyordu.Erkekler boş kaldıkları günlerde kendi işlerini yapıyorlardı sair günlerde de mücahitler. Evlilikler genellikle kız evinde oluyordu.Kimse ev yapmayı veya kiralamayı düşünmüyordu. Her an savaş çıkabilirdi . Dar gelirli insanlar için ayrı eve çıkmak büyük bir lükstü. Herkes her yere gidiyordu. Denize, lokantaya, alışverişe.Dıştan bakıldığı zaman belki gelebilirdi ama insanlar bu şekilde yaşamaya alışmıştı. Rum kesimi ile aramızda sınırlar vardı. Lefkoşa'da Lokmacı Barikatından Rum tarafına geçen Türk'ler vardı ama ben ordan geçip Türk tarafına gelen bir tek Rum ne gördüm ne de duydum.

Herkes adanın her yerindeki malını gidip görebiliyordu. Ama artık oraya çıkamıyordu. Evlerini terkedenler geri dönmüyordu, ama terketmeyip de Rum'larla beraber yaşayanlar da vardı.

1970'lerde artık eski mücahitler yavaş yavaş iř hatatlarına dönmeye başladılar.Bu durum 1974'de silah sesleri duyuluncaya kadar devam ett.

(Lefkoşa, 1950)

HASAN YALKUT

21 Aralık 1963'te EOKA'cı Rumlar hazırladıkları Akritas Planını uygulamaya koydular.

Bu plana göre Kıbrıs Türkleri imha edilecek ve Kıbrıs Yunanistan'a bağlanacaktı.(ENOSİS)

1963-1974 yılları Kıbrıs Türkleri'nin karanlık yıllarıdır.

22Aralık 1963 Cumartesi günü Mağusa'da Namık Kemal Lisesi'nin Lise birinci sınıfına devam ediyordum. Ancak o gün Lefkoşa'daki olaylar (Rum'ların Lefkoşa Türk Lisesi öğrencilerine ateş açması ve diğer çatışmalar) nedeni ile Namık Kemal Lisesi öğrencileri Maraş'a protesto yürüyüşü düzenledik. Hocalarımız son sınıf öğrencilerin sınıflara girmelerini zorla sağladıktan sonra yürüyüşü gerçekleştirmek bize düşüyordu.

Okulun güney doğusundaki dış kapıya doğru başta ben olmak üzere bir grup öğrenci yürüyüşe geçtik. Kapı hemen Rum Polis Müdürlüğü'nün yanına açılıyordu.Orası da silahlı Rum Polislerinin olduğu yerd. Bizim Maraş'a yürümemiz ise bile bile ölüme davetiye çıkarmaktı.Kapıya geldiğimiz an matematik hocamız Hasan Tuncer'le karşılaştık.Hocam beni ve ben de onu ortaokuldan beri ağabey kardeş gibi seviyorduk. Üzerinde gri renkte bir pardesü vardı. İlk kez ciddi, kararlı ve kızgın bir ifade ile geri çekilmemizi ve protesto yürüyüşünden vaz geçmemizi emretti. Bir süre tartıştıktan sonra yürüyüşü iptal ettik.

Daha sonra hocamdan yürüyüşü gerçekleştirmek için direktmiş olsaydık, pardesünün altına gizlediği sten marka otomatik silahla ayaklarımıza doğru ateş açabileceğini öğrendim.Çünkü Maraş'a gitmemiz bile bile ölüme gitmemiz demektir.

24 Aralık Pazartesi günü okul yine açılmadı. Çünkü Lefkoşa'daki çatışmalar sürüyordu. Magosa'da da Türk'ler av tüfekleri ve Türk Mukavemet Teşkilâtı'na ait silahlarla Magosa'yı, Karakol, Sakarya ve Baykal semtlerini korumaya başladılar.

1964 Ocak ayının ortalarına doğru binbir zorluk ve ölüm tehlikesini de göze alarak köyüm Antep'e ailemin yanına gidebildim.

Köyde kısa bir süre silah eğitimi gördükten sonra mücahitliğe başladım. O dönemde Erenköy Savaşlarını ve Cengiz Topel'in uçağının düşürülerek şehit edilmesi olaylarını hiç unutamam.

Bizim bölgede Kaleburnu, Kuruova, Avtepe olmak üzere tümü Türk olan üç köy arasında irtibat vardı. Avtepe'nin batısında Votilakas(Derince) güney batısında Neta, kuzeyinde Yalusa(Yeni Erenköy) ve Kaleburnu'nun doğusunda da Dip Karpaz vardı. Bunlar tamamen Rum köyü idi. Tamamen Rum Köyleri olan Ziyamet-Gelincik ve Derince arasında beş-on Türk ailenin yaşadığı karma Litrangomi(Boltaşlı) ve Avtepe'nin kuzey batısında Türk ve Rum'ların yaşadığı karma Ayantronikos(Yeşilköy) vardı.

1964'te Yeşilköy'de olaylar başladı ve Rum'lar Yeşilköy Türk mahallesini kuşattılar. Rum'ların askeri gücü Yeşilköy mücahitleri ile kıyaslanamayacak kadar büyüktü. O gün Kaleburnu, Kuruova ve Avtepe'den tamamen gönüllü yirmi-otuz kadar mücahit ormandan geçerek üç-dört km. ötedeki kardeşlerimize takviye gitmek için hazırlandık. Ancak aldığımız habere göre silahlı Rum'ların bizden gidecek takviyeyi önlemek için pusu kurmuşlardı. Bir süre sonra da Kıbrıs Rum Radyosu'ndan aldığımız haberde Türk'lerin teslim olduğunu ve av tüfeklerini Rum polisine teslim ettiklerini öğrendik. Ancak Yeşilköy'de mücahitlere ait bir onaltı adet piyade tüfeği ve dört adet sten marka otomatik tüfek olduğunu biliyorduk. Bu silahların da bir gecede kaçırılması gerekiyordu. Aksi halde, ertesi güne kalırsa bu silh ve cephane de Rum'ların eline geçecekti.

Geceleyin babam Talât Cafer ve Psuma lakaplı Mehmet Osman kendi av tüfekleri ile Yeşilköy'e giderek ordaki askeri silah, cephane ve genç mücahitleri alarak Avtepe'ye geldiler. Artık Avtepe eski durumuna göre silah bakımından daha güçlü olmuştu.

1964 Eylül sonu okulumuz açılmış ve Mağusa' da surlar içinde olan Gazi İlkokulu Namık Kemal Lisesi olarak bizlere eğitim veren bir okul olmuştu. O ders yılında beş intikal sınıfı olarak Lise bir ve Lise ikinci sınıfları bir yılda okuduk.

1965-1966 ders yılına da lise son sınıf olarak aynı binada okumaya başladık. Çünkü surlar dışında olan Namık Kemal Lisesi binası Rum'ların işgali altında idi.

Kasım 1965'te Rum'lar Mağusa'nın dışında olan Sakarya mahallesini kuşatma altına aldılar. Durum çok kritikti. Silahlar her an patlayabilir, yine şehitler verilir ve acılar yaşanabilirdi. Geceleyin biz mütalaada iken silahlar patladı. Öğrencileri toplayıp yurda gittik. Kışık giysilerimizi de alarak yurdun yanındaki mazgallara yerleştik. Tüm gece silah seslerini büyük bir heyecan ve merakla dinledik. Ertesi gün bize mevzi için kum torbası doldurma görevi verildi. Sabahtan akşama kadar torbalara kum doldurarak römörlere yükledik ve mevzilerin takviye edilip sağlamlaştırılmasını sağladık.

Ancak güneş batıp hava kararınca ben ordaki arkadaşla römorkla mevziye gideceğimi çünkü benim yerimin mevzi olduğunu söyleyip Akkule Burcu'na kadar gittim. Orda amuzumuza aldığımız kum torbalarını mazgala oradan surlar dışına çıkan geçitten hendeğe ve tekrar ahşap bir merdivenle Mağusa Kapısı denilen bölgenin doğusuna Maraş ana yoluna- Rum Polis Müdürlüğü ile Mağusa Rum Hastahanesi'ne hakim bir yere götürerek mevzilerimizi inşa ettik. Orda okulda hocamız olan Hasan Göksu'yu mücahit komutanı olarak gördüm ve silah istedim. Bana da silah verildi ve mevziye girdim. Diğer bölgelerde atış bütün gücü ile devam ediyor ancak bize henüz atış yapılmıyordu. Karanlık olduğu için biz de atış yapmadık.

Birkaç saat sonra, gece yarısına doğru Birleşmiş Milletlere ait Barış Gücü komutanı ve Mağusa Türk Kaymakamı Ahmet Sami Topcan olduğumuz yere gelerek mevziyi yıkmamızı istediler. Biz yıkmamakta direndik. Daha sonra ben araya girerek Barış Gücü komutanına kendimi tanıttım. Asker değil öğrenci olduğumu, elimde silah değil kalem ve kitap olması gerektiğini ancak okulum Namık Kemal Lisesi'nin Rum'ların işgali altında olduğunu, boşaltılması gerekenin önce okulumuzun boşaltılması olduğunu, bu gerçekleşirse mevziyi o

zaman yıkabileceğimizi söyledim. Bu girişimim sonuç verdi .Barış Gücü subayı bu konuyu Rum'lara ilettiler ve bir saat kadar sonra gelerek olumlu yanıt verdi ve biz de yeni inşa ettiğimiz mevziyi üzümlere yıktık.

Namık Kemal Lisesi öğrencilerinin mevzilerde olduğunu öğrenen Magosa Sancaktarı bizleri toplayıp bir konuşma yapar. O günkü konuşmasında biz Türk gençlerinin davranış tarzında gözleri dolar ve bizimle gurur duyduğunu, Kıbrıs Türk'ünün mutlaka zafere kavuşacağına inandığını söyler. Bizi bir günlük silah eğitimine tuttuktan sonra resmi mücahit olarak bölüklere ve oradan da mevzilere sevkeder. Gittiğim bölük Yenikapı Bölüğü'dür. Bölük Komutanı'mız Rezvan Beydir.

Mevzimiz birinci mevzi ve Rum Mevzisi ile aramızda otuz metre kadar mesafe vardır. Orda, Rum'ca bildiğim için Rum askerleri ile küfür edebiyatına başladım. Rum'lar mevzilerinde iki kişi, biz de iki kişi idik. Bir gün küfüre dayanamıyan Rum beni silahsız er meydanına, aramızda bulunan asfalt yola çıkmaya davet etti. Ben de silahımı bırakarak asfalta çıktım. Ama Rum çıkmaya cesaret edememişti. Yaptığının çok büyük hata olduğunu yıllar sonra anladım. Ama o dönem, delikanlılık dönemi,insana herşeyi yaptırır. Bir süre sonra ateş kes olur. Savaş biter ve biz de Rum'ların boşalttığı Namık Kemal Lisesi binasına taşınırız. 1966 Haziran ayında Namık Kemal Lisesi'nden mezun oldum.

1966-1969 yıllarında da Öğretmen Koleji'nde okurken ellibeşinci Bölükte de mücahitliğe devam ettim. 1 Eylül 1969 yılında mücahitlikten terhis olup öğretmenliğe başladım.

(Lefkoşa, 1947)

İSFENDİYAR ALTUĞ

Ben önceleri Limasol da ilkokul öğretmeniydim .Daha sonra iyi bir eğitim alabilmek için 1963 yılının Temmuz ayında eşim ile birlikte Londyra'ya gittim ve Ağustos ayında okula başladım.

1963 yılının Aralık ayında olaylar çıkınca yirmi kişilik bir grup ile birlikte vatanımıza gelebilmek için Ankara'ya gittik. Ben Limasol da iken Türk Mukavemet Teşkilatı'nın üyesi yirmi zamanda da Türkiye'den eğitilmiş ve yeminli idim. Ankara'ya gitiğimiz zaman hemen devrin Kbrıs Büyük elçisi olan Ertuğrul Beye müracaat ettik. O günlerde Kbrıs'a ulaşım sadece Türkiye üzerinden hava ve deniz yolu ile olmaktaydı. Fakat biz Ankara'ya geldikten sonra Makarios'un talimatı ile Türk Havayollarının Lefkoşa'yayaptığı uçuşlar yasaklandığından ancak deniz yolu ile adaya gitme imkanımız vardı. Ankara'da Ertuğrul Beyle yaptığımız temaslar sonucunda Londura'dan gelen yirmi kişilik gruba yirmi kişide Siyasal Bilgilerde okuyan öğrenci katılmış kırk kişi olmuştuk. Aramızda daha önce Türk Mukavemet Teşkilatı üyesi olup da Türkiye'de eğitim görmüş olanlar olduğu gibi eline hiç silah almamış olanlar da vardı. Bu durumu Ertuğrul Beye anlatıp eğitime tabi tutulmamızı istedik. O da Genel Kurmaylık ile görüşüp hepimizin bir aylık bir eğitime tabi tutulmamızı sağladı. Eğitimden sonra askeri kıyafetler ve askeri araçlarla Anamur'a götürüldük.

Anamur'dan önce Emanetol isimli balıkçı kayığı ile yola çıktık. Yanımızda bol miktarda silah ve muhimat vardı. Kbrıs açıklarında denizin çok kötü olması nedeni ile geri dönmek zorunda kaldık. Uzun, yorucu ve tehlikeli bir yolculuktan sonra (batma tehlikesi geçirmiştik) yeniden Anamur'a döndük. Sahilde bekledik bu defa Kısmet isimli bir balıkçı kayığı bulundu. Bu kayıkla 30 Mart gecesi yola çıkıp (Ay ışığı olmayan bir geceydi) sabaha yakın Erenköy sahiline ulaştık. Orada kayık yerli halk ve mücahitler tarafından boşaltılıp tekrar Türkiye'ye alındı. İlk gece yerli halk tarafından misafir edildik. Ertesi gün gelen kırk kişilik ekiple

İrkte Erenköy bölgesinin çeşitli cepelerine takviye olarak gönderildik. Bizim gelişimizden bir gece sonra Türkiye’de okuyan atmış kişilik bir öğrenci grubu daha geldi. Bunun arkasından uygun gecelerde Türkiye’de okuyan öğrenci arkadaşlarımız Jandarma botları ile bölgeye taşınmaya başladılar. Bu arkadaşlar yetkili kişiler tarafından bölgede bulunan beş Türk köyüne dağıtıldı. (Bozdağ , Mansura, Erenköy, Alevkaya, Söktürk köyleri) Bu öğrencilerin bir grubu deniz yolu ile Yeşilırmak bölgesine gönderildi . Ben ağır silah korumamı görevi ile hep Erenköy’de kaldım.

30 Mart 1964 de adya gelişimizden iki gün sonra yani 1Nisan da EOKA’nın kuruluş dönümü olduğu için çevredeki Rum köyleri her zaman olduğu gibi Türk köylerini silah saldırıları ile rahatsız etmeye başladılar. Onlar bizim geldiğimizi bilmiyorlardı. Daha önce bizim köylerimize birkaç tane piyade vardı. Biz gelirken otomatik silahlar ve bol mermi getirmiştik. Onlara bu silahlarla karşılık verip köy içinde olan mevzilerimizi köyün yanbaşındaki tepelere taşıdık. Takviye güç olarak çevre tepeleri de kendi korumamız altına aldık. Rum’ların yaptığı rahatsızlıklara karşı verdiğimiz sert tepkiler onlar tarafından dikkatle izlendi ve bizim yaptığımız mevzilerin karşısına, mevziler kurdular.

Yine 1964 Martı Barış Gücü’nün göreve yeni başladığı dönemdi. Bu kısa çatışmalarımız üzerine bölgeye Barış Gücü askeri sevk edildi. Aramıza gözcüler kondu. Bölgedeki öğrenciler coğaldı. Bizde Anavatandan aldığımız destek ve güç sayesinde bize yapılan her saldırıya uygun cevap verdik. Ağustos ayına kadar ufak çaplı çatışmalar yaptık. Denktaş Bey de o günlerde Ankara’ya yerleşmişti çünkü makarios adaya girmesine izin vermiyordu. Bizim geldiğimiz yoldan yanında Ömer Sami Coşar ve ilk Bayraktarımız Alırıza Vuruşkan’la Ağustos’un ilk günlerinde Erenköy’e geldiler. 3 veya 4 Ağustosda Rumlar değişik bölgelerden ufak tefek , yarım saat süren çatışmalar başlattılar. Her geçen gün yarım saat bir saat süren çatışmaların süresi uzadı ve 6 Ağustos’dan itibaren tamamen şiddetlendi. Grivas’ın

komutasındaki kuvvetler denizden ve karadan çevremizi sardılar. Denizden hücumbotlarla karadan da uzun mevzili silahlarla özellikle havanlarla tam bir saldırıya geçtiler. Bu saldırı geceli gündüzlü devam etti. Eli silah tutan herkes mevzideydi. Küçük çocuklar bile mataralarla tepelere su taşıyorlardı. Büyük bir savaşın içindeydik ,kimse kimseye ulaşamıyordu. Herkes elinde ne varsa onunla idare ediyordu. Çatışmalar şiddetlendikten sonra gücümüzde belli olduğu için , komutanımız daha fazla kayıp vermemek için 7 Agustos gecesi Mansura , Alevkaya ,Selçuklu ve Bozdağ 'dan önce kadınların ve çocukların daha sonrada mücahitlerin Erenköy'e çekilmesini ve güçlü bir savunmanın Erenköy'de yapılması talimatını verdi.

O günlerde haberleşme bugünkü gibi çağdaş değildi.Tamamen basit şaylaele veye telefonlarla birbirimize ulaşabiliyorduk. Zaman zaman o konuşmalar bile yapılamıyordu. Bu arada Barış Gücü çevremizde büyük bir saldırı olduğu için kadın ve çocukları daha emin bir yer olan Lefke'ye taşıma teklifi getirdi. Bunu gururla söylüyorum , Erenköy halkı özellikle kadınlar bu teklifi şidetle reddettiler. Eşlerini , kardeşlerini ve mücahitleri yalnız bırakamayacaklarını söylediler.

Şiddetli çatışmalar 7 Agustosda da devam etti. Sayın Cumhurbaşkanımız Rauf Denктаş belsizimizle Türkiye'ye değişik uyarılar , çağrılar yaptı. Biz son mermimize kadar savunma kararı almıştık ve Denктаş Bey'de bu durumu Ankara'ya bildirdi. 8 Agustos günü artık dayanma gücümüzün son radesini gelmiştik. Beş gün , beş gecedir uyukusuz susuz ve açtık. O günün akşamı daha hava karamadan Türk uçakları semada göründü. Sadece ihtar uçuşu niteliğinde dalışlar yaptılar ve döndüler. Bu uçuşların arkasından bizi daha önce yüz havan mermisi düşerken üçyüz düşmeye başladı. Daha sonra beklenen oldu ve Türk uçakları çevremizdeki Rum güçlerine , mevzilerine polis harekatı dediğimiz harekatı başlattı. Bu durum bize büyük moral ve güç vermişti. 9 Agustos'ta da bu harekat havadan devam etti.

Erekat sırasında filo komutanı Cengiz Topel'in uçağı Rum mevzilerine daha yakın bir yere inlediği için Rumlar tarafından katledildi. Türk uçakları havadan müdahale yaptığı sıralarda Lefkoşa Rum havaalanında konaklayan Yunan silahlı kuvvetlerine bağlı savaş uçaklarında Erenköy'den bir rüzgar gibi geçerek havadan bombatdılar. Bizim jetler onları kovaladı ama daha sonra ne olduğunu bilmiyoruz çünkü herhangi açıklama yapılmadı. 9 Agustos gecesi Erenköy'e botlarla iki mangada Türk geldi. Onlarda bizimle birlikte 1966 yılına kadar Erenköy'de kaldılar.

9 Agustos'ta ki bombardımandan sonra ateşkes imzalandı. Ateşkesden sonra kendi yaralarımızı sarmaya başladık. Bu savaşta yaralananlar olduğu gibi şehitlerimiz de olmuştur. Onlar bugün Erenköy Şehitliğinde yatmaktadırlar.

Erenköyde çok sıkıntılar çektiğimizi söylemek gerekir. Çünkü çevre yollar Rum kontroolünde idi ve bize hiçbir yardım gelemiyordu. Ancak Barış Gücü'nün kontroolünde belirli miktarda un , bulgur , fasulye ,nohut gibi gıda madelei geliyordu. Gün gelirdi otuz kişinin günlük yemeği sadece bir ekmek olurdu. Barış Gücü'nün getirdiği kutu yiyecekleri aynı zaman tarihi geçmiş ve kurtlu oluyordu. Köylüler ellerinden geldiği kadar bize evde yetiştirdikleri sebzelerle yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Onların da elinde fazla şey yoktu. Köyün nüfusu ikiyüz kişi biz ise beşyüzoniki öğrenciydik. Dediğim gibi çok sıkıntılarımız vardı. Ama bu bir savaştı , mücadeleydi tabiyiki sıkıntısı da olacaktı.

Aramızda olan Barış Gücü ile iyi bir dialog kurmuştuk. Onlar üniversiteli olduğumuzu öğrenince bize sevgi ve sempati ile baktılar. Yardımcı olmak için de ellerinden geleni yaptılar.

Daha öncede söylediğim gibi Türkiye bölgeye her gelen öğrenci grubu ile silah ve cephanaya yolluyordu. Bu gelen silahlar ve mermiler sadece Erenköy için değildi. Bütün Kbrıs Türk'lerine dağıtılmak üzere gönderiliyordu. Lefkoşa'nın da dialogu ile İsveç kontenjanına bağlı Barış Gücü askerleri bizdeki silahları ve cephaneyi hiçbir karşılık beklemeden kendi

askeri araçları ile Lefkoşa ve Baf bölgesine taşıdılar. Son kamyonu taşıırken , Grivas'ın askerleri tarafından yolda durduruldular ve silahlara el kondu. Sonradan o arkadaşlar geri çağırılıp İsveç ordusundan atıldılar. Bunların arasında Leans adında birisi var. Her yıl ağustos ayında K.K.T.C'ne gelir ve görüşürüz.

Sıkıntılarımız olduğundan bahsetmiştim. Kalacak evimiz yoktu. Yazın dağlarda tepelerde ağaç altlarında kalıyorduk. Kış gelince yavaş yavaş kuru ağaçları elektrikli firkelerini keserek kendimize küçük kulubeler yapmaya başladık.

İlk maşımız sekiz kuruştı. Sonra iki şilin oldu. Ama iki şilini aldığımız zaman harcayacak yer bulamıyorduk. Dört beş tane mücahit ve köy kahvehanesi vardı. Kahve içer para vermezdik. “ Aman param yok kahveye gidemem ” diye bir sorunumuz yoktu. Kahvehanede şeker veya kahve biterse oradaki herkes üç beş kuruş verir ve eksik olan temin ettirdi.

Sıkıntılarımız olmasına rağmen kendimizi meşgul edecek şeylerde buluyorduk. Şiir gecesi düzenledik , folklor ekipleri kurdup bölükler arasında folklor yarışması yaptık. Futbol takımları kurup aramızda maçlar yaptık. Barış Gücü ile milli maçlar bile oynadık. Çalı çırpıyı toplayıp gecelri yaktık ve etrafında şarkılar söyledik. Bir veya iki defa daktilo ile saman kağıdından gazete çıkardık. Bundan amacımız tepeler arası haberleşmeyi sağlamaktı.

1966 yılının subat ayına kadar Erenköyde kaldık. Komutanımızla zaman zaman yaptığımız konuşmalarda okumak veya savaşmak istediğimizi söylüyorduk. Amacımız savaş olamazsa savaşmak olmayacaksa okullarımıza dönmekti. Türkiye'mizin yaptığı girişimler sonucunda Erenköy'de ki öğrencilerin okullarına geri dönmesi kararı alındı. O zaman Makarios'la yapılan anlaşma gereği Türkiye'dan İksono limanına bir yolcu gemisi geldi. Bir gece içerisinde hepimizi gemiye naklettiler ve Türkiye'ye döndük. Bizler Türkiye'ye giderken

Makarios hükümeti tarafından “ istenmeyen adam ” ilan edildik. Hepimizin isimleri Rum’ların elinde vardı. Daha sonra Birleşmiş Milletler aracılığı ile affedildik ve ülkemize gelebildik.

“ Erenköy savaşları ” dendiği zaman önemli olan orada beşyüz öğrenci ve bölge halkının savaşıması ve direnişi değildir. Erenköy savaşları ulusal mücadelemizde ve bugünkü günlere kevuşmamızda bir mehenk taşıdır. Tarihi açıdan bakıldığı zaman 1960 da yapılan Garanti antlaşmalarında müdahale hakkı verilmişti. Türkiye ilk kez bu hakkını Erenköy’de kullandı. Böylece dünya kamuoyuna bu hakkını kullanacağını gösterdi. Uçağı ile askeri ile gelip bir harekat yaptı. Sınırlı bir jandarma harekarı idi. Amaçları ne Kbrıs’ı işgal etmek nede katliam yapmaktı. Yapmaya çalıştıkları Garanti antlaşmasında müdahale hakkı veren maddelerin uygulanabileceğini göstermekti.

Son olarak her zaman söylediğim şeyi yine söylemek isterim. Yine aynı şey olsa aynı arkadaşlarla aynı kaderi paylaşırım. Gururla söylüyorum iki sene beşyüz kiş ne kendi aramızda ne de köylü ile aramızda en ufak tartışma dahi geçmedi.

(Lefkoşa, 1944)

ÖMER AYRAL

21 Aralık 1963'te Rum'lar ve Yunan'lılar Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için Türk'lerin üzerine ansızın saldırdılar .O tarihte ben Baf Polis Merkezinde telsizde çalışıyordum . 22 Aralık sabahı merkeze gitiğimizde , Türk'lerin çalıştığı şubelerin önünde Rum polis komutanı ,tarafından görevlendirilen silahlı Rum polislerin durduğunu gördük . Odalarımıza girmemize izin vermediler . "Siz gidin kahvede oturun . Bakalım bu iş ne olacak " dediler .Biz o gün poliste kaldık ,ufak tefek olaylar da oldu .Daha sonra teker teker Baf Polis Merkezinden Türk'lerin yoğun olduğu Muttalta bölgesine geçtik .Bu arada Rumlar Mescit bölgesinde ki bir kahveye bomba attılar . Bu silahlı eylemler Rum'ların niyetini ortaya çıkarmıştı .Yani Lefkoşa'da , Baf'da , Limasol'da her yerde olay çıkaracaklar Türk'leri oldu diye getirecekler ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağliyacaktardı .

Baf'ın Türk kesimine sığındığımızda ordaki yetkililer savunma amacı ile Baf Sancağını eliyete geçirdiler . Ve hepimize görev verdiler .Bana da Rum polis telsizini dinleme görevi verildi .Elimizde eski bir telsiz vardı .Rum'ların Türk köylerine saldıracaklarına dair kendi aralarında yaptıkları görüşmeleri banda alıyor ve yetkililere bildiriyordum .Erenköy çatışmalarında uçağın düşüşünü , pilotun sağ olduğunu (Cengiz TOPEL'in) , onu elerinde tuttuklarını , biz Baf'tan dinleme telsizindeki telsiz aracı ile işitebiliyorduk .Hatta Erenköy çatışmalarında yaralanan Rum'ları o bölgedeki hastahaneler sığmamış ve Baf hastahanesine getirmişlerdi .Onun için devamlı Baf Polisi ile temastaydılar .Bu durum 15 Temmuz 1974'e kadar devam etti .Her köyde telsizimiz yoktu .Telsiz köylere bilgi vermek için bir arkadaşım ile oturup radyo istasyonu kurma kararı aldık . Böylece Gazi Baf'ın Sesi radyosu 1965 Ocağında devreye girdi . Bu radyo istasyonu , şarkı ,türkü ,eğlenceden fazla Baf kasabasındaki köyler veya yolda seyahat edenlere bilgi vermek için kurulmuştu . Dinleme

tesizinden bir Rum cibinin merkez ile konuşurken hangi yolu kestiğini haber alıp Barış Gücü'ne bildirdik . Onlarda olaya müdahale ediyorlardı .Veya radyodan bilinçli olarak önemli işiniz yoksa yola çıkmayın köyünüzde kalın diye anonslar yapıtorduk .Zaten radyoda bu maksat için kurulmuştu .

15 Temmuz 1974 'de Makaryos'a yapılan darbeden sonra Baf'da ve diğer bölgelerde Rum'lar diğer bölgelerde kendi aralarında savaştılar . O gün bize hiç sataşmadılar . Birbirlerini yaralayıp öldürdüler .Daha sonra Kıbrıslı Rumlarla ve Kıbrıs'ı Yunanitan'a ilhak etmek isteyen Yunanlılarla birlikte amaçlarına ulaştıklarını zanederek (20 Temmuzda darbe olmasaydı amaçlarına ulaşacaklardı) Nikos Sampsonu başa getirdiler .20 Temmuz sabahı Cumhur Başkanı Denктаş Beyin “ Türkiye Kıbrıs'ın dört bir tarafından çıkarma yapıyor ” beyanatı neticesinde başka bölgelerde şiddetli çarpışmalar olmasına rağmen Rum'lar bize ateş etmediler .Hatta Türk meczileri karşısındaki Rum'lar işaretlerle veya haber göndererek teslim olmak istediklerini söyleyerek birçoğu teslim oldu .Bizde onları Barış Gücü'ne teslim ettik .

20 Temmuz günü saat onbirde Baf Limanına bir askeri gemi geldi .Geminin arkasında kırmızı bir bayrak vardı .Gemi bizden ikibuçuk kilometre kadar uzaktaydı fakat Baf'ın Tür kesmi deniz seviyesinden yüksek olduğu ve arkada bina olmadığı için net olarak denizi görüyorduk .Arkadaşlar dürbünle inceledikten sonrs kırmızı bayrağın Türk bayrağı olduğunu gördüler .O saate kadar bize ateş etmeyen Rum'lar dört bir taraftan ateş etmeye başladılar .Biz ateş açmıyorduk çünkü karşımızda düşman yoktu .Onlar çok uzaktan yüksek binaların arkasından gelişi güzel havan toplarını atıyorlardı.Bize eğitimlerde bilhasa havan topundan korunmak için iki katlı binaların altına saklanabilirsiniz demişlerdi .O kadar çok havan tou attılar ki birincisi damdan içeriye girip , birinci katta patladı .İkinci top birincinin açtığı delikten geçip ikinci katta patladı ve oradaki arkadaşları yaraladı .Bu sırada gemi bir

ara Rum tarafına ateş etti . Biz de sevinmeye başladık .Sancaktar Bey beni çağırdı “ Hazırlık yapalım öğleye gemi ile gelen komutanlara yemek verebiliriz ” dedi .

Serdarımız Barış Gücü askerlerinden geminin durumunu araştırmalarını istedi .Araştırma sonucunda askerler geminin Türk gemisi olduğunu bildirdi ve görevlerinin bittiğini söyleyerek bölgeden ayrıldılar .Benim oturduğum evde Barış Gücü Karargahının yanındaydı Hanımdan öğrendiğime göre aynı saatlerde Barış Gücü askerleri yemek yiyor olmalarının rağmen masalarını olduğu gibi bırakıp oradan ayrılmışlar .Bizimkiler onlara ne oldu nereye gidiyorsunuz diye sorunca “ Türkler geldi bizim görevimiz bitti artık ana kampımıza çekiliyoruz ” cevabını vermişler .Gemi Rum tarafına birkaç tane top attıktan sonra toplarını bize doğru atmaya başladı .Rum tarafının atılan toplardan duman içinde olduğunu görerek anladığımı zannettk . Daha sonra öğrendiğimize göre geminin o tarafa attığı sis bombasıymış .Çünkü gelen Türk bayrağı çekmiş Rum harp gemisiymiş .Hem bizi hemde Barış Gücünü yanıltmıştı .Sis bombası atmaktaki amaçları ise o tarafı sisle kamufle etmek ve maunalarla karıştırdığı Yunan askerini bize göstermemektir .Toplar bize döndü ve beş beş top atışına başladılar . Toplar elli metre arayla düşüyordu . Önünde ne varsa yıkan toplar insanları öldürüyor binaları yıkıyorlardı .Bir ara sancaktar bana telefon etti “Ömer Bey belki sizdekiler Baf'ın Sesi radyosunu dinliyorlardır . Sen beni oraya gelmeden radyodan ulaşabilir misin dedi ” .Sancaktarın telefonunu anfiye bağlantı yaptım . Sancaktar Bey konuşmaya başladı “ gemi kaptanı sizden iki kilometre uzaktaki tepenin üzerindeki beyaz binadan konuşuyorum .Ben bu bölgenin komutanıyım siz geldiniz bize ateş ediyorsunuz . Her tarafa birkaç ateş atınız her taraf duman içinde onu bırakıp bize döndünüz , yanlış yapıyorsunuz .Mücahitlerin yemekhanelerini bombaladınız , yaralı insanlar var . Panik içindeyiz . Lütfen toplarınızı kendi askeri kordinatlar gereğince kullanınız .Şu anda sana oturduğum yer Baf Sancaktarlığıdır ve karşıdaki beyaz binadayız , yan taraftaki binada

radio evidir . Senin attığın beşli toplar bize yanaşmaktadır . Biraz dha ateş atarsanız sancaktarlık ve radio binasına isabet alacaksınız ” Sancaktar beyin konuşması biter bitmez sancaktarlık binasına to atışı başladı .Top balkon demirini koparmış içeride yazahanenin üzerinde duran daktiloyu duvara çarpmış ve duvarda büyük bir delik açmıştı .Çok şükür olsun Sancaktar Bey o an ayakta yazahanenin yanındaydı ve yara almadan kurtuldu .Bu arada bir top da radio binasına üç top da binanın bahçesine düştü .Yüksekte olduğumuz için bahçeye düşen toplar bize zarar vermemşti .Bu olay akşam üzeri altı civarında oldu .Radio sustu rum gemisi olduğu anlaşılınca panik yaşandı .Hava karadıktan sonra gemi limandan ayrıldı. Bu arada jenaratörümüz bozulmuş , muhabere şubesinin antenleri harab olmuştu. Bütün gece onları tamir ettik sabah sabah atışlar tekrar başladı .Bir gün önceki atışların on misli daha fazla atış yaonılıyordu .Biz atış yapamıyorduk çünkü onlar bize havan topları ile çok uzaktan saldırıyorlardı .21 Temmuzda çok sayıda yaralı ve ölü verdik . Rum’lar mevziler yerine yerleşim yerlerine ateş etmeye başladılar Normal zamanda biz sığınak yapmak istedik . Ne zaman bir mahale arasına sığınak için yer kazmaya başlasak Barış Gücü gelip bizi engelledi .

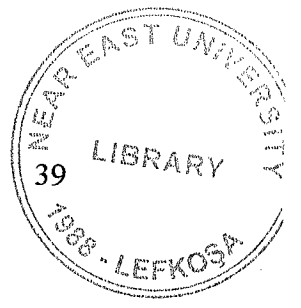
21Temmuz günü yetkililer Lefkoşa ile görüşüp çok zahiyat olacağını söylemişler .Barış Gücü da bize kendilerine teslim olup silahlarımızı da vermemizi onların bizi koruyacağını söylemişti .Bunu da Lefkoşa’ya aktardılar . Lefkoşa’dan gelen yanıt Barış Gücü ile iyi bir anlaşma yapıp teslim olmamızdı . İyi bir anlaşma yapıldı ama netice iyi olmadı .Bir ay sonra Rum’lar geldi ve Barış Gücü’nü dinlemediler . Çünkü Barış Gücü , Rum’ları Birleşmiş Milletler’de yapılan anlaşma gereği Kıbrıs’ın hükümeti bizi de isyan çıkaran kişiler olarak gördü .Rumlar yanımıza gelerek hepimizi sahaya topladılar.Sahaya giderken arkadan açtıkları ateş sonucunda ölenler ve yaralananlar oldu .Küfürler tehtitler savurdular .Sahaya giderken yol kenarındaki Türk dükkanlarına ateş edip camlarını kırdılar .Sahada toplandıktan sonra Barış Gücü komutanı gelip Rumlarla konuştu . Yapacakları her neyse onları engelledi ve bizi

evlerimize gönderdiler .Rumlar Barış Gücü ile birilte sabahlara kadar sokaklarda devriye gezmeye başladılar . Rumlar sokakta gezerken havaya ateş açıp bize küfrediyorlardı .22 Temmuz sabahı kapının önüne çıktığımda sokaktan geçen Rum polisi cebinden bir resim çıkarıp bana uzattı .Resim bir yemin töreninde çekilmişti . Bizim bandomuz yoktu bu gibi törenlerde İstiklâl Marşı'nı çalmak için ses yayın cihazı taşırdık .O resimde de benim elimde ses ysyib cihazı vardı . Rum polisi bana bu senmisin diye sordu “ evet ” dedim . “ Arabaya atla polise gideceğiz ” dedi suçumun ne olduğunu sorduğumda suçumun olmadığını , serdarımız Esat FELLAHOĞLU ile Sancaktarımızda orda olduğunu söyledi . Beni ilk önce polise oradan da polisin hapishanesine götürdüler .Hakikaten serdarımız Esat FELLAHOĞLU ordaydı ama sancaktarımız yoktu .Hapishanede bizden ayrı başka köylerden topladıkları onbeş kişi daha vardı .Orada bir hafta kaldık daha sonra bizi alıp Yeroşibu esir kampına götürdüler . 25 Eylül 1974 de kadar kaldığımız bu kampta üçyüzyirmisekiz Türk esir vardı . Tabiyiki bu rakamı esaretten kurtulduktan sonra öğrendik .Çünkü kampta herkesi göremiyorduk orası acemi er eğitim kampı idi . Fakat savaş durumu olduğu için boşyu bütün askerleri sınırlara götürmüşlerdi . Kaldığımız yerler aşağı yukarı yüz kişilik barakalardan yapılmış uzun büyük odalardı .Gıda olarak artan yemekleri veya lapa , az pişmiş kuru fasulye gibi yemekler veriliyordu .Aç bırakmıyorlardı ama bunun yanında çok ağırımıza giden olaylar oluyordu.Mesala Kızılhaç veya Barış Gücü kampı ziyarete gelecekse onlar önceden bunu haber alıp belediyeden adam getirip kaldığımız yeri ilaçlatıyorlardı .Daha sonra tepsilerin içinde taze pişmiş fırın kebablarını getirip tabakları da yanlarına diziyorlardı .Kızılhaç veya Barış Gücü geldiğinde şikâketimiz olup olmadığını sorarlardı biz hiç cevap vermezdik . “Ooooo çok iyisiniz bu günde yemeğiniz fırın kebabı deyip giderlerdi ” Onlar daha ana kapıdan çıkmadan tepsiler Rum askerleri tarafında toplanıp götürülür bize yine kaynanmış pirinç veya bir kasa yıkanmamış üzüm dağıtırlardı .

25 Eylül de Türk tarafında bulunan Rum esirler ile takas ettiler .

(Lefkoşa, 1938)

SUNA ÇAĞLAR

Rum vahşeti ile ilgili benim unutamadığım olaylardan biri de 24 ARALIK 1963 de Rum saldırıları sonunda Küçük Kaymaklı'nın Türkler tarafından terk edilmesidir.

Halamın oğlu Turgut Hasan o tarihlerde evini terk etmeyenlerdendir. Evleri şimdiki Türk Marif Kolejinin yanındaydı. Önceleri devriyi gezen Rum polisleri o bölgedeki halkı Rum zanneip onlara dokunmamışlar, Türk olduklarını öğrendikleri zamanda civardaki tüm Türk gençlerini evlerinden alıp götürdüler ve bir daha geri getirmediler. Turgut ağbeyimin evinde hava tüfeği vardı. Rum polisleri tüfeğini almak istediler o da vermeyince tüfeğini de evini de bir polis arabası ile alıp götürdüler. Uzun zaman geri gelmesini ümitle bekledik ama gelmedi.

Eşim 1966 yılında Meriç (Mora) köyünden Lefkoşa'ya gelirken yolda Rum'lar tarafından esir alınmıştı. Rum'larla yapılan temaslar neticesinde oniki gün sonra sebest kaldı. O günlerde normal yollardan Türkiye'ye yüksek tahsile gitmesi mahsurlu görüldü. O günkü tutuklu olduğu dönemlerde Rum'lar kendisine casusluk teklif etmişler o da bunu Türk tarafına geçince açıklamıştı. Bu yüzden Türkiye'te değiştirme birliği ile gönderilmişti. Yüksek öğrenimini bitirip Kıbrıs'a gelmek isteyince Rum'lar ona pasabört vermediler. Beyim bir yıl hiç Kıbrıs'a gelemeyen Ankara'da kaldı. Altı yıl sonunda Rum tarafı ile yapılan çeşitli temaslar sonucunda Lefkoşa'ya uçak ile gelebilmesi için izin verildi. Uçak alanında onu dört saat kadar sorguladılar. Sorgu sırasında bizde dışarda bekledik. O günkü heyecanımızı ve hatırladıkça ürperiyorum.

(Lefkoşa, 1945)

TEVFIK GÖZTAŞI

1963 yılında olaylar başladığı zaman ben Polideydim .Polide altıyüz civarında Türk binbeşyüz civarında da Rum yaşırdı . Olaylar başladığı zaman bizim bölgede kayınpederim olan Turgut SITKI teşkilat başkanı idi .Elinde bulunan teşkilata ait az miktardaki silaha halka dağıttı . iki gün Rumlarla savaştık . Poli karma bir köy olduğu için yan yan Türk ve Rum evleri vadi . Öyle bir duruma gelinmişti ki kimse dışarı çıkamıyordu dışarda herhangi birini karşı taraf gördüğü zaman ateş ediyordu .Bu sıcak çatışma birbuçuk ay sürdü .Daha sonra Turgut SITKI ,bizleri bölgenin esas sorumlusu Cengiz RATİP (o günlerde cemat meclisi üyesi idi) ile birlikte kordine ederek karma yerleşik bölgesinden alarak Poli ortaokuluna taşıdı . Orada elli civarında aile kalıyordu . Ortaokula şubat ayı içerisinde gitmiştik . Bu arada karma köylerde ufak tefek karşılıklı atışlar ve olaylar devam ediyordu . Bir gün Turgut SITKI ile Cengiz Bey rumlarla artık çatışma olmaması için anlaşma yapmaya gitmişlerdi .Aynı gün karma bölgede olan evime birkaç parça bişeyler almak için gitmiştim .Rum tarafından silah sesleri geliyordu . Geri otaokula dönerken kilisenin önünde Cengiz Beyin arabasının silahla taranmış durduğunu gördüm .Bu arada bir Rum işte bir Türk daha diye bağıırıyordu .Oradan hızla uzaklaşırken evden aldığım ufak çantayı da düşürdüm .Bizim tarafa geçince Turgut SITKI ile Cengiz beyin vurulduğunu duydum .Ortaokula gitiğimde telaş içinde orada yaşayan halkın yol kesme kararı alğını duydum . Bu kararı harekete geçirene kadar aradan uç dört saat geçmişti .Bu saatler içinde de yüzlerce Rum arabası geçip gitti . Gece de söylenilene göre Rum radyosu “ Turgut SITKI ile Cengiz RATİB’in Rum polisine ateş ettiğini bunun üzerine Rum polisinin onları öldürdüğünü” duyurmuştu . Halbuki işin doğrusu böyle değildi Targut ile Cengiz Bey insancıl olarak onlarla anlaşmaya gitmiş ve öldürülmüşlerdi . Bu iki şehidimizin ölülerinin nerede olduğu hiçbir zaman bulunamadı .Aradan dört beş sene geçtikten sonra ben sınırda bir ev yapıyordum kayınpederim ile birlikte inşaat da çalışırken

yanımıza bir Rum yaklaşıp katınpederim ile özel konuşmak istedi . Ve ona şunları anlattı .
 “Bak ben senin senelerdir oğlundan (Turgut SITKI) haber almak için ona buna durmadan
 para yedirdiğini duydum . Boşuna parayı harcama ben senin oğlunla Cengiz’in ölülerini
 gördüm . O günlerde ben Puna köyündeydim . Bir gün olduğumuz yer kamyonetle poliser
 geldi . Bize silah getirdiklerini sanarak koşup arbanın arkasını açtık . Karşımıza silah yerine
 Turgut Beyle Cengiz Beyin cesetleri çıktı . O cesetleri barajın yanında bir kuyuya atıp
 yaktılar ve daha sonrada kuyunun üstünü kapattılar ”.Bunları anlatıktan sonra kimseye
 söylememesini rica edip orada ayrıldı . Duyduklarımız karşısında adeta nutkumuz tutulmuştu
 Öldürüldüklerini biliyo ama bu kadar vahşeti beklemiyorduk .Kayınbiraderim öldürüldüğü
 zaman yirmialrı yaşında idi. Polideki okulun adını SEHİT TURGUT ORTAOKULU
 koydular.Bu gün Güzelyurt da ki SEHİT TURGUT ORTAOKULU onun adını taşımaktadır .

(Lefkoşa, 1940)

ÜLKÜ BERKSU

21 Aralık 1963 gecesi Tahtakale'de Rum'ların iki Türk'ü öldürmesiyle orada oturan Türk aileler Atatürk İlkokulu'na yerleştirilirler. Okul oturduğumuz yere çok yakındı. Diğer komşular gibi biz de evden yorgan, battaniye, giysi ve yiyecek türünden eşyaları okula götürdük.

23-24 Aralık günleri silahlı Rum'lar Küçük Kaymaklı ve Kumsal bölgelerine saldırdılar. Küçük Kaymaklı'daki Türk evlerini yakıp yıktılar.

Karma köylerden de kötü haberler geliyordu. Herkes korku ve endişe içindeydi. Eli silah tutan bütün erkekler mevzilerdeydi. Ağabeyimlerden günlerce haber alamadığımız oluyordu.

Beni çok etkileyen bir olayı anlatmak istiyorum. 1964'ün Ocak ayında büyük ağabeyimi dört-beş gün görememiştik. Annem, babama ve diğer ağabeyime "Turgut'u görmedinizmi? Eve neden hiç uğramıyor?" Diye soruyor ama her defasında "Bugün gördüm, sana selâmı var biraz işleri varmış, halledip gelecek" cevabını alıyordu. Bir gün komşulardan bir anneme "Turgut'tan haber aldınız mı? Sağ salım gittiler mi?" diye sorar. Annemle ben şok olmuştuk. Çünkü ağabeyimin herhangi bir yere gittiğinden haberimiz yoktu. Meğer babamla diğer ağabeyim biliyorlarmış ve bize endişe etmememiz için söylememişler. Türk yetkililer, Rum'ların büyük kuvvetlerle Tremeşe, Meluşa, Dilekkaya köylerine saldırıda bulunacaklarına dair bilgi almışlardı. Bunun üzerine Köşklüçiftlikte bulunan "Özel Grup'tan yüz kişilik bir ekibi 11 Ocak 1964 gecesi karanlıkta yürüyerek o köylere göndermişlerdi. Ağabeyim de o gurubun içindeydi. Hiç haber alamıyorduk ve endişe içindeydik. Yine bir gün o gurubun gidecekleri yere ulaşmadan ovalarda Rum'lar tarafından saldırıya uğradıkları ve hepsinin de öldürüldüğü haberi geldi. Bizi tanıyanlar başsağlığına geliyorlardı. Çok üzgündük

ama öldüğünü kabul etmiyorduk. Onbeş- Yirmi gün sonra annemle kapının önünde otururken uzaktan Turgut ağabeyimin mücahit elbiseleri içinde geldiğini gördüm. Adeta dilim tutulmuştu. Konuşamıyordum. Annemi kolundan çekerek onu gösterdim. O da ağabeyimi görmüştü ama heyecandan eli ayağı kesilmişti ve yerinden kalkamıyordu. Kalkmaya çalıştı ve yere düştü. Dizlerinin üstünde ağabeyime doğru emekledi. Asfaltta dizleri parçalanmıştı ama o farkında değildi. Sadece “ oğlum, oğlum” diye bağııyordu. Çıkan söylentiler yalandı. Onlar kendilerine verilen görevi yerine getirmişler ve dönmüşlerdi. Daha sonra okuduğum bazı belgelerde bu olayın Kıbrıs Türk Mukavemet tarihine “Erdemli Harekâtı” olarak geçtiğini öğrendim.

Buna benzer bir olayı diğer ağabeyimde de yaşadık. 1964 yılının Mart ayında telsiz kurtmak için otobüsle Lefke'ye gönderilmişti. O günlerde Rum'lar, Türk otobüslerini yolda durdurup arama yapıyorlardı. Ağabeyim sabah evden ayrılıp gitti. Öğle haberlerinde Lefke'ye giden bir otobüsün yolda durdurulduğunu ve içinden bazı erkeklerin alınıp Rum Polisine götürüldüğünü duyduk. Ama çok şükür ağabeyimin otobüsü değildi. Görevini tamamlayıp üç gün sonra eve geldi. Tabii ki bu üç gün ondan hiçbir şekilde haber alamadık.

Evlatlarının devamlı bu tür haberlerini almak, o güne kadar hiç doktora bile gitmeyen annemin şeker hastası olmasına ve gözlerini kaybetmesine neden oldu.

Çok üzüntüler, sıkıntılar çekiyorduk. Şehitlerden çoğunu tanıyorduk ama yine de ağabeyimlere birşey olmadığı için tanrıya şükreliyorduk.

(Lefkoşa, 1948)

ÜLVİYE KARA

1963'de yedi yaşındaydım. Küçük kaymaklı da oturuyorduk. Evimizin karşısında İngiliz okulu vardı. 21 Aralık günü okuldan atış sesleri gelmeye başladı. Evimize panip ne olacağını bekliyorduk bu sesler günlerce devam etti. Daha sonra bölgede yaşayan diğer halk gibi bizde evimizi terk edip Lefkoşa'nın diğer bölgelerinde yaşayan ailemizin yanına gitme kararı aldık. Babam ve annem evden ayrılırken yanıma sadece tek bir şey alabileceğimizi söylediler. Ben yanıma sadece bebeğimi albilmişim. Babam iki kız kardeşime, anneme ve bana arabanın içine yatmamızı söylemişti. Yolda giderken arabamızın lastiği patladı, durup lastiği tamir ettik ve yolumuza devam ettik.

Lefkoşa'ya geldiğimizde Samambahçe'de oturan bir ailenin yanına misafir olduk. O zamanlarda herkes birbirini evinde misafir ediyordu. O ailenin yanında ne kadar kaldığımızı hatırlamıyorum yalnız düşündüğüm zaman çok karanlık ve korku dolu günler hatırlıyorum. Biraz yatışınca bir ev kiralayıp taşındık. Yıllarca kiraladığımız o evde oturduk. Çok uzun süreli günlerimiz geçti. Evimiz bütün eşyalarımız her şeyimiz Küçük Kaymaklı da ki evdeydi.

(Lefkoşa, 1956)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AHMET ŞENOL

1974 'ten önce Rum'lar adaya Çek silahlarını getirmişler ve bir resmi geçit töreninde bu silahları göstermişlerdi.Biz de akabinde bizim bir törenimizde, elimize geçen(Türkiye göndermişti) RP67ve Lav silahlarını geçirdik.Bariş Gücü Rum'lara da bize de bu silahlar için masak koydu.Silahlar elimizden alındı. Bariş Gücü bu silahları Polis Merkezi'nde bir odaya konuldu. Bu kilidin iki anahtarı vardı. Bir tanesi Polis Komutanı rahmetlik Halit Bey'de diğeri ise Bariş Gücü'ndeydi.

19 Temmuz 1974 gecesı saat 11.00'de Sancaktar beni çağırđı ve ertesi gün çıkarma yapacağını, Halit Bey'e gidip o silahları almamı sonra da , Lefkoşa'daki birliklere bu silahları kendinin verdiğı listeye göre dağıtmamı emretti. Bölük komutanları durumdan haberdardı ve askerlerine hemen bu silahların eğitimini yaptıracaklardı.İskelet Salâhi lâkaplı arkadaşla beraber verilen emri yerine getirdik. O gece silahları sabaha kadar birliklere dağıttık.

Rahmetli Ecvet Yusuf 20 Temmuz sabahı mevzide bu silahın eğitimini askerlerine yaptırırken mevzi deliğinden gelen Rum kurşunu ile boğazından yaralanarak şehit oldu.

21 Temmuz günü Lefkoşa cephanesiz kaldı. Sancaktarımız bana "Boğaz'a gideceksin ordaki Türk Birliklerinden istediğın cephaneyi yükletip geleceksin. Yalnız yolların nasıl olduğunu bilmiyoruz. Son aldığımız haberde Rum'lar Gönyeli'deki Türk Alayı'na taaruz yapıyorlardı.Yolu kesip kesmedikleri belli değıl. Geçip gideceksiniz dedi. İskelet Salahi ile yola çıktıkYolda tabur komutanlarımızdan Şadi beyle karşılaştık.O da boş kamyonlarla Boğaz bölgesine gidiyordu.Paraşütleri ve askerleri toplayacaktı.Arkalı önlü yola çıktık.Yolda, özellikle Gönyeli'yi geçerken şiddetli bir atış altında kaldık. Kırmı yakınlarına helikopterler gelmişti. Her helikopterden yere on-oniki asker atlıyordu.Tabur Komutanı verdiğı komutla tepisini bir araya topladı. Mehmwetçiklerimizi arabalara doldurarak Boğaz'a götürüp birliklerine teslim ettik.(o gece gelen Mehmetçiklerin büyük desteğı ile Bozdağ'da çatışma oldu. Bozdağ Rum'lardan temizlendi.)Salih Usta da başka bir görev için kamyonla Boğaz'a

gelmişti. Dönüşte kamyonu boş olacaktı.Lefkoşa için gerekli cephaneyi hem kendi kamyonumuza hem de Salih Usta'nın kamyonu'na yükleyerek arkalı önlü yola çıktık.Gönyeli girişinde köylüler önümüzü kesti. "Geçemezsiniz Rum yolu kesti" dediler. Şayet cephaneyi götüremezsek Lefkoşa'da düşecek diye düşündük.Her ne pahasına olursa olsun denemeye karar verdik.Biz önde Salih Ustanın kamyon arkada yola devam ettik.Bilhassa Devlet Hastahanesi civarlarında felâket bir atış altında kaldık.Binboğa Yem Fabrikası'nın önünden geçerken bize atılan atışlar fabrikaya isabet etti ve orası yanmaya başladı.Allah'ın yardımıyla binbir zorluklar içinde Lefkoşa'ya Sancaktarlığın önüne geldik.Sancaktarımız rahmetli Sedat Semercioğlu'idi. Bize "çok yorgun olduğunuzu biliyorum, onlar da gelip teslim alabilirler ama birliklere cephaneyi şu listeye göre siz dağıtın ki askerlerimiz sancaktarlığın dimdik ayakta olduğunu görsünler" dedi. Cephaneyi bütün birliklere dağıttık.

Ben S4 görevi yaptığım için Türkiye'li şehit askerlerin bütün elbiseleri ve şahsi eşyaları bize geliyordu. Bunları teker teker paket yapıp, paketlerin üzerine de isimleri yazdık. Sitenin altındaki bodrumda muhafaza ettik. Sonra bu paketleri ailelerine teslim etmek üzere Kolordu'dan gelip aldılar.

Harekâtın üç veya dördüncü günü Akıncılar'dan bir mesaj geldi. Rum'ların Akıncılar'a taarruza geçeceğine dair bilgi alınmıştı. Bu araLefkoşa'da da bir taarruz olduğu haberi geldi. Sancaktar, Bayraktar'lığı aradı ve uçak takviyesi istedi.On dakika sonra uçaklar geldi ve hedef sormaya başladılar.Bu arada Lefkoşa'ya yapılacak taarruzun yanlış haber olduğu meydana çıktı.Ledra Palas bölgesinde Rum tankları yerlerini değiştirmiş.Tank seslerini duyan halk Rumlar Ledra Palas barikatından tanklarla Türk bölgesine geçiyorlar diye panik yapmışlar.O bölgeye derhal takviye birlik gitti.Etraf yatıştı ve "Burada olağanüstü bir durum yok" diye mesaj geldi.

Uçaklar geldiğinde Akıncılar'dan da Rum'lar taarruza geçti diye mesajlar geliyordu. Uçaklara Lef olarak Akıncılar gösterildi. Derhal Akıncılar'ın Rum kesimi uçaklar tarafından bombalandı. Böylelikle Akıncılar da kurtarılmış oldu. Daha sonra oraya da kamyonla cephane topladık.

Türkiye'nin gönderdiği silah ve cephaneyle tüm birliklerimizi takviye ettik.

1976 dan sonra emekli oluncaya kadar Sivil Savunma Teşkilât Başkanlığı'nda görev yaptım.

(Lefkoşa, 1944)

C.Ç

Larnaka'da ki evimiz deniz kenarındatdı uzaktan Rum kesimini görüyorduk. 19 Temmuz günü 1974 günü evin salonunda oturukun evimiz aniden silahla tarandı. Hepimiz yere yattık imseye birşey olmamıştı. Ama o gün Rum Türk çatışmaları başladı. 20 Temmuz günü gleden sonra Larnaka düştü ve esir olduk.Hepimizi evlerden toplayıp Larnaka Cennet inemasına götürdüler. Ağlayıp bayılan ailesini isteyen insanlar vardı. Bir süre sonra düşen mevzilerdeki erkekleri de bizim aramıza getirdiler. Mücahitler üzerlerindeki askeri elbiseleri karıp atmışlar evlerde buldukları pantolanları gömlekleri giyip, silahların çoğunu da denizi arak Barış Gücü'ne teslim olmuşlardı. Mermileri bitmişti artık yapack bişeyleri ktu.Sinamada herkes ailesini bulmuş biraradaydılar. Bizde biraradaydık yalnız kardeşim aner ve Celal amcam yanımızda yoktu. Sonra Taner'in olduğu mevzide bomba patladığını mevzinin yıkıldığını duyduk. Bunu duyunca Taner'in olduğu mevziye doğru ailece şmaya başladık. Rum ayaklarımızın içine çatır çatır silah sıkıyordu. Ama biz silahlara ırmıyorduk. Çok şükür Taner'in karşıdan bize doğru geldiğini gördük.Bombadan kurtulup amıza gelmişti. Bu defa amcamdan haber alamadık. Sonradan öğrendiğimize göre amcamın evzisi ön safhadaymış. Son kurşunları kalana kadar çarpışmışlar, mermileri bitince de evziden çıkıp Barış Gücü'ne teslim olmuşlar.Barış Gücü onları Türk'lerin olduğu yere ıreceğine Rum tarafına götürüp teslim etmiş.

Bir süre daha bizi cennet sinamasında tutuktan sonra evlerimize gönderdiler. Daha sonra tekli tekrar sinamada topladılar. Larnaka'nın içinde erkek olaral sadece Türk polislerini aktılar. Daha sonra öğrendiğimize göre Bekirpaşa Lisesini hapishaneye döndürmüşler ve ekleri de oraya götürmüşler. Bir süre erkeklerden hiç haber alamadık. Rum'lar bir süre ra onların iâşesini karşılayamaz hale geldiler. Çünkü orada Larnaka'lıların yanı sıra çevre

öylerin erkekleri de bulunuyordu. Bize erkeklerinize yiyecek gönderebilirsiniz dediler. Evde e varsa hazırlayıp paket yapıyorduk. Paketleri Barış Gücü aracılığı ile ailemize gönderiyorduk. Paketleri yoluyorduk ama ellerine geçiyormu ?sağlıkları iyimi ? ne yapıyorlar? Dite de hiçbirşey öğrenemiyorduk. Annem bunun yolunu da buldu. Yaptığı kahveyi cam abın içine dökerdi kahvenin telvesine de sıkıca naylona sardığı mektubu oturutuyordu. Yine ymı yolla Taner'den haber alıyorduk.

Zor günler yaşadık , yiyecek sıkıntısı başlamıştı. Elinde parası olanlar ilk günler açık akkallardan buldukları herşeyi aldılar. Bizim paramız yoktu evde olanlarla idare etmeye çalışıyorduk. Evimiz yedi odalıydı. Bu yedi odada yedi aile kalıyorduk. Hepimiz kadın ve ocuktuk. Bir süre sonra Barış Gücü paketlerle evlere yiyecek dağıttılar. Bu paketlerde nohut asulte pirinç türünden yiyecekler vardı. Bir ara evde unumuz bittiğinden irmikn un yapıyorduk. Bu yaptığımız un ile de ekmek yapıyorduk.

Daha önce de söylediğim gibi benim görev yerim Larnaka sancaktarlığı idi. Biz sancaktan son gün ayrılırken yakılması gereken evrakları yakıp öyle çıkmıştık. Ama nasıl olduysa orada çalışan bayanların isim listesinin olduğu dosya yakılmamış. Bu dosya Rum'lar tarafından bulundu. Birgün eve üç tane silahlı EOKA'cı gelip kapının önünde duran cipe beni indirip götürdüler. Cipe bindiğimde sancakta çalışan iki kız arkadaşımın da orda olduğunu gördüm. Beni aldıktan sonra iki kız arkadaşımı daha evlerinden aldılar. Biz orda çalışan yedi arkadaşımız iki tanesi köyde oturuyordu bu yüzden onları bulamadılar. Bu beş arkadaştan bir tanemizin babasının görevi polislikti hepimizi onun evine götürdüler. Bizi salona oturtup silahlarını üzerimize çevirdiler ,ve soru sormaya başladılar. Türkler'in Larnaka'da gizli bir hastahaneleri varmı? Mücahitlerin adını biliyormusunuz? Gibi sorular sordular. Larnaka iki günlük çatışmada çok az Türk şehit vermişti bu duumu garip karşılıyorlardı. Onlar bizi Morgoya çekerken evinde olduğumuz arkadaşın annesi dışarda sinir krizi geçirip bayıldı.

EOKA'cılar bunun üzerine bizi tekrar cibe koyup barakalarda yapılmış Türk hastahanesine götürdüler. Bizi ufak bir muayene odasında silahlı bir Rum ile bıraktılar. Odada bizimle ilgilenmiyormuş gibi oturuyordu. Bir ara Türkçe konuştu amaçlarını anladık. Kendi aramızda konuşurken onun bizi dinleyip kendilerine bilgi vermesini istiyorlardı. Bunu farkedince aramızda kasıtlı konuşmalar yapmaya başladık. Hiçbirşey bilmediğimizi bizim orada sıradan kişiler olduğumuzu söylüyorduk. Tabii ki işin doğrusu bu dağildi. Bizler orada telsiz görevlisiydik. Gerek Ankara ile gerekse Lefkoşa , Baf , Limasol ve Magusa ile telsiz irtibatı kuruyorduk. Birkaç saat bu şekilde vakit geçirdik. Bu arada annelerimiz sokağa dökülmüş Barış Gücü askerlerine durumu bildirmişler. Ne şekilde olduğunu bilmiyorum ama kurtarılmış bölgedeki Türk askerleri durumu öğrenip "Kızları derhak bırakın kıllarına zarar gelirse Lefkoşa'ya başınıza yıkarız " diye Rum'lara haber göndermişler. Dışarı çıktığımızda annelerimizin bizi beklediğini gördük ve onlarla eve döndük.

Birgün Lefkoşa'dan mücahitlere veya ailelerine dağıtılmak üzere para gönderildi. Beş arkadaş bankaya gidip paraları mücahitlerin ailelerine dağıttık. Yaptığımız iş hem bizim için hem de listede isimleri olan mücahitler için çok tehlikeli bir işti. Çünkü Rum'lar mücahitleri buluyor ama kim olduklarını tesbit edemiyorlardı. Onların gözü önünde mücahit ailelerine para vermeden imza karşılığında paraları dağıttık.

1964 yılının Eylül ayına kadar korku içinde günler geçirdik. Artık yavaş yavaş Lefkoşa'da ki Türkler (kadınlar) çeşitli yollardan kaçmaya başlamışlardı. Kimisi saklanarak kimisi de üstlerde çalışanların arasına katılarak kaçıyorlardı. Rum'lar da gitmek isteyenlere makamamlık binasından izin kağıdı veriyorlardı. Sınırdaki izin kağıdını gösteren Türk kadınları kurtarılmış bölgeye geçebiliyorlardı. Biz önce evde olan küçük erkek kardeşimi kaçırdık. Daha sonra annem bendeb küçük üç kız kardeşime izin kağıdı çıkardı ve Pergama da (Beyarmuda) tanıdık bir ailenin yanına gönderdi. Geriye annem ile ben kalmıştık. Annem bir

oradan ayrılmak istemiyordu. Çünkü iki kardeşim Larnaka da esir kampındaydı. Onları emiyordu ama hem haber alıyor hemde haftada bir de olsa yiyecek birşeyler gönderiyordu. komuşumuz bir bayan arabası ile Lefkoşa'ya gitme kararı alınca annem benim için de kağıdı çıkardı. Ben komuşumuzla birlikte lefkoşa'ya geldim. Arabanın sığıdığı kadar en m ihtiyaçlarımızı arabanın içine yerleştirdik. Çanta türünden hiçbirşey almamıştık herşeti bir şekilde arabanın içine yerleştirdik. Annem ve iki erkek kardeşim Larnaka'da mıştı.Ben ve kardeşlerim halamın yanında kalıyorduk. Ertesi gün Bayraktarlığa gidip koşa'ya geldiğimi bildirdim ve orda göreve başladım. Daha sonra annem ve esir kampında iki kardeşim de geldiler.Bir ay halamda kaldıktan sonra Çatalköyde bize verilen eve p yerleştik.

Mevzilerde yaşanan bir olayı anlatmak isterim (bu anayacağım şey bugün hala beni çok lemektedir) Çok sevip saydığımız ,Türkiye de eğitim görmüş Mustafa Orhan isimli bir nutanımız vardı. Komutanımız evli ve bir oğlan çocuk sahibiydi. Çatışmalar sırasında dide mücahitleri ile birlikte mevzide savaşıyordu. Lârnaka düşüp de mücahitler teker teker im olmaya başlayınca Mustafa Orhan esir olmayı kendine yediremedi. Elinden saatini ve üğünü çıkarıp yanındaki mücahidine uzatmış. “ bunları oğluma ver ” dedikten sonra Türk rağına sarılıp öne atıldı. Silahındaki son mermiyi Rum'a sıktıktan sonra orada şehit oldu. gün Lefkoşa Girne yolundaki Mustafa Orhan koruluğuna onun adı verilmiştir.

(Çatalköy, 1950)

ERTAN BERKSU

Dört yıllık üniversite tahsilimden sonra 1973'te adaya döndüm. İş azlığı veya iş yokluğu nedeniyle, Mukaveleli Mücahit Statüsü ile Bayraktarlık Maliye Bölümü'nde göreve başladım. Temmuz 1974 tarihine kadar rutin olarak bu görev devam etti.

20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekâtı başladığında Bayraktarlık olarak daha önce hazırlanmış olan Lefkoşa Sancağı'ndaki yer altı karargâhına yerleştik. Orada telsiz bölümünde görev yapıyordum. 20 Temmuz harekâtı ve ikinci Harekat boyunca bu bölümde göreve devam ettim.

Özellikle ikinci Harekât boyunca çok moral bozucu haberler bu bölümde çalışan tüm personeli kahrediyordu. Çünkü, birinci ve İkinci Harekât boyunca kısıtlı olanaklarla mücadele eden Kıbrıs Türk Mücahidi'nin dayanma gücü de doğal olarak sınırlı idi. Hal böyle olunca bazı sancaklar biriki gün bazı sancaklar ise beş-altı saat direnme gösterdikten sonra tek tek düşüyorlardı. Özellikle Tabur veya Bölük Statüsündeki yerleşim birimleri, direnme güçlerinin çok kısıtlı olması nedeniyle, bir-iki saat içerisinde Bayraktarlık'tan yardım talebinde bulunuyorlardı. Bunlara gönderilen telsiz mesajlarında, gece yarısı 00.03'e kadar direnmeleri esaatın akabinde hava desteği sağlanacağı iletiliyordu. Buna rağmen birkısım tabur ve bölükler, silah ve mermi yetersizliğinden ya teslim olmak zorunda kalıyor veya bulundukları yerleri terk ederek birbaşka köye iltihak ediyorlardı. İşte bu gibi telsiz mesajları tüm karargâh personeline moralmen çöküntüye itiyordu. Hatta Telsiz İrtibat Sorumlusu bir astsubay bu durum karşısında ruhi bunalım geçirerek görevinden alınmıştır.

Neticede 16 Ağustos 1974'te gerçekleştirilen ikinci Harekât ile kuzeydeki tüm bölgeler kurtarılarak bugünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları çizilmiş ve Kıbrıs Türkü özgürlüğüne kavuşmuş

(Lefkoşa, 1948)

GÜLFİDAN ERHÜRMAN

1974 Temmuz'unda herkes kendi sınırlarına çekilip belirli bir süre Rum tarafından gelen silah seslerini dinledi. İki-üç gün içerisinde erkekler yine mücahitti. Ben dört yaşındaki oğlumla ve Londra'dan tatile gelen yeğenimle evde yalnız kalmıştım. Annem ve kocam alarındaydılar. Eve gelmiyorlardı. Barış Hareâtı başlamıştı. Annem Ruh ve Sinir Hastahanesi'nde çalışıyordu ama onların hastahanesi de yaralılarla doluydu. Kocamın nerede olduğunu doğru dürüst bilmiyordum. Havan çavuşuydu ve eve gelemiyordu. Seferberlik vardı.

Oturduğumuz Belediye evleri sınırdıydı. Rum'larla bizi yol ayırıyordu. Mevziler yetersizdi ve biz arkadaşlarla torbalara kum doldurup mevzi yapımında mücahitlere yardımcı oluyorduk. Evim iki katlıydı ve sınıra çok yakındı. Alt kata inip pencerelere şilteleri dayadım. Devamlı kurşun altındaydık. Savaş bu defa yalnız tüfeklerle değildi. Havan topları da vardı. Üst katı kullanmama kararı aldım, yatakları alt kata yerlere kurdum. Elektrik yoktu. Bütün dükkânlar kapalıydı. Mahallede ufak bir bakkalımız vardı. Silah sesleri biraz aralanınca aceleyle bakkala gider acil ihtiyacımızı alıp gelirdim. Mahallelinin çoğu surlar içine veya Gönyeli'ye gitmişti. Ben evimden çıkmadım çünkü bana göre kaçabilecek bir yer yoktu ve her yerin tehlikesi aynı idi. Evimizin dış duvarları delik deşik olmuştu. Üç-dört gün sonra eve havan topu düştü. Kocam bu durumu cephede duymuştu. Eve gelişi ve yüz ifadesi gözümün önünden hiç gitmiyor.

Ev iki katlı olduğu için aradaki beton bizi korudu. Damda kocaman bir delik açılmıştı. Olduğumuz odada çok büyük bir toz bulutu oluşmuştu. O gün arkadaşlarım da bendeydi. Yangın çıkmasından korktuk. Sular kesik olduğu için bahçedeki su

deposundan kovalarla su taşıyıp odaya döktük. Toz duman oturunca bu toz bulutunun damın yıkılmasından olduğu ortaya çıktı. Daha sonra arkadaşlar buradan kaçmamızı söylediler ama kabul etmedim. Çünkü kocam bana havanın isabet ettiği yere bir kere daha isabet ettirmenin imkânsız gibi birşey olduğunu söylemişti. Onun için bizim eve birkere daha havan isabet etmiyecekti. Bir defada avluda bulaşık yıkarken eğildiğim anda kurşun başımın üzerinden geçerek yere saplandı. Buna benzer ölüm tehlikeleri içinde birinci harekât bitti. Kocam birkaç gün eve döndü. Sonra İkinci Harekât oldu. Tekrar bir süre daha seferberlik için gitti. İkinci Harekâta bizim bölge tamamıyla Rum'lardan temizlendiği için artık daha rahattık. Ama bu sefer de diğer şehirlerdeki ve köylerdeki katliamları ölümleri duyuyorduk.

Lefkoşa Rum kesiminden silah sesleri geldiği zaman irkiliyorduk.

Bütün bu olayları yaşamamızın getirdiği birçok psikolojik deprasyonu yaşadık. Evlerimizi malımızı doğduğumuz yerleri yitirdik. Savaş bence en kötü doğal afetlerden biridir.

(Lefkoşa, 1950)

HASAN YALKUT

Yıl 1974 15 Temmuz günü eşimle beraber öğretmenlik yaptığım Balalan köyünden kıp Mağusa'ya, ordan da eşimin köyü olan Dilekkaya'ya geldik. Yunanistan Kıbrıs'ta darbe yapmış, Makarios'u devirmişti. Biz her an artık Türk Ordusunun çıkarma yapmasını bekliyorduk. Beklenen gün geldi ve 20Temmuz sabahı Türk Ordusu havadan ve denizden Kıbrıs'a çıkarma yapmaya başladı.

O gün ben de karargâhtan aldığım havanla Burun Ucu denilen ve Ercan Hava Alanı'nı gören tepeye geldim. Orda oniki mücahit, başlarında da benden büyük Çavuş İbrahim Boracı vardı. Komutayı bana devreden İbrahim Çavuş ve oniki aslan gibi mücahidimle mevzilerimizi kviye ederek tepenin çevresine büyük bir irtibat hendeği kazdık. Uçak tanıtma bezlerini de yererek direğe bir de Türk Bayrağı diktik. Çevremiz çok büyük Rum köyleri ile çevrili olmasına rağmen kanımızın son damlasına kadar savaşacağımıza ve teslim olmayacağımıza dair ant içtik. Türk savaş jetleri başımızın üzerinden geçerek yan yatarak bizleri selamlıyordu.

11 Ağustos'u 12 Ağustos'a bağlayan gece Rum'lar Kırıkkale ve Dilekkaya arasında mevzi kazarak telefon irtibatımızı da keserler. Ertesi sabah gün ağarınca gerçek anlaşılır. Bulunduğum yer o bölgeye uzak olduğu için silah seslerini duyunca bizimkilerle Rum'lar arasında bir çatışma olduğunu anladım. Nitekim yarım saat sonra Erol Süleymanoğlu bulunduğum tepeye geldi. Havanı alıp çatışma bölgesine gitmemizi istedi.Havanı(Çatalraklar, namlu ve döşeme omuzumda on havan mermisi ile dolu olan sandığı) ellerimle taşıyarak Erol'un vanına koydum ve köye geldim karargâhtan geçerek bilgi aldıktan sonra Kırıkkale istikametine doğru yol aldık. Mevzilerimizi de geçerek Rum mevzilerine ulaştık.Çatışma devam ediyordu ancak Rum'lar atışı kesmişti. Dokuz adet mermi attım. İlk

nermi Kırıkkale mücahitlerinin boşalttığı ve Rum'ların işgal ettiği yere isabet etti. Bunun üzerine Rum'lar orayı terketmek mecburiyetinde kaldı. Bu sırada Meriç'ten Tabur Komutanımız Mehmet Saldıray üç Meriçli mücahitle birlikte bize geldiler. İki koldan oniki mücahitle taaruza girdiğimiz sırada Birleşmiş Milletlere ait Barış Gücü, Rum'ların imdadına yetişti.

Barış Gücü ile yaptığımız görüşmede ateş kes sağlandı. Rum'lar da mevzileri boşaltacaktı. Ancak boşaltmadılar. İkinci Harekâtın başladığı günün gecesi karanlıktan yararlanarak orayı terk ettiler. İkinci Harekât iki koldan batı ve doğuya doğru başlamış Türk tankları Ercan Havaalanını kuşatmıştı. Olduğumuz tepeden olayları izliyor ancak Türk tankı mı Rum tankı mı? bilmiyorduk. Sonunda anladık. Gelen kahraman Türk Ordusu'nun tank birlikleri idi. Onların önünden kaçanlar da Rum'lardı

Kaçan Rum Milli Muhafız askerlerini yakalayıp gerekli yerlere teslim ederken bir tanesi beni tanımış ve Karpaz'lı olduğumu söylemişti. Onları da gerekli yerlere teslim ettik. Ancak tanklar Gaziköy, Paşaköy ve Vadili üzerinden Mağusa'ya doğru gidiyor biz ise güneyde bekliyorduk. Mağusa kurtulduktan sonra birlikler Dilekkaya, Kırıkkale, Erdemli ve Yiğitler bölgesine geldiler ve biz de 16 Ağustos akşamı kurtarılmış olduk.

Ancak köyümü ve ailemi merak ediyordum. Bir gün Vadilli köyünden Hasan Türdalı'dan babamın 20 Temmuz günü şehit olduğunu öğrendim. Elime bu kadar esir düşmesine rağmen hiçbirini öldürmediğime çok üzuldüm.

Ertesi gün iki mücahit arkadaşla Avtepe'deki ailemi ve babamın mezarını ziyaret ettim. Babamın mezarı başında intikam alacağıma dair ant içtim.

önüşte Paşaköy'den geçerken bir subayın elinde gözleri bağlı bir Rum gördüm. Sabotaj yapmak; kuyu ve su deposunu zehirlemeye gelmişti. Su deposuna çıkarken yanında zehirle-
kalanmış ve yargılanıp idam kararı verilmişti. Yüzbaşı subaya rica ederek onu bana
rmesini istedim. Böylece babamın mezarı başında içtiğim andı gerçekleştirmiş oldum.

Tüm dileğim bütün dünyanın savaşız , insanların barış ve özgürlük içinde
şamssasıdır.

(Lefkoşa, 1947)

SUNA ÇAĞLAR

1970 yılında yüksek öğrenimimi Türkiye’de tamamlatıp ülkeye döndükten sonra iş bulamadığım için, geçici kadro ile Bayraktarlık Karargahında geçici kadro ile işe başladım. 1974’de olaylar başlayınca silah sesleri arasında Mücahitler sitesinde görev yapmaya başladık. O günlerdeki heyecan ve korkularımızı hatırlayınca aynı duyguları yeniden yaşıyorum. Çok korkulu günler geçirmiştik. Ben o dönemde ilk bebeğime hamile idim. 20 Temmuz 1974’den bir gün önce bebeğimin karnımda ölmüş olduğunu öğrendim. Ertesi gün Barış Hareketi başlamıştı. O kargaşalığın içinde bebğim aldırmaq için doktor bulamadım. İkinci Barış Harekat’ına kadar bebeğim karnımda kaldı. O günler benim için çok sıkıntılı geçmişti.

(Lefkoşa, 1945)

TEVFİK GÖZTAŞI

1974 olaylarında bilindiği gibi önce 15 Temmuz darbesi yapıldı . Çıkkabilecek herhangi bir olaya karşı zaten kısmen alarımdaydık . Darbe ile tamamen alarım durumuna geçildi .

20 Temmuz sabahı Türkiye müdahale edince Denktaş Bey beyanatında mehermerçiğin dört tarafından çıkarma yaptığını söylüyordu . Bu habere hepimiz çok sevinmiştik .Bizim olduğumuz bölgeye gelen olmadı bunun üzerine ertesi gün Rum'lar baskı yaparak teslim olmamızı istediler .Bir taraftan Türkiye çıkarma yapıyor diğer taraftan Rumlar teslim olmamız için baskı yapıyorlardı. Tüm baskılara rağmen teslim olmadık . “Siz teslim olun Türkiye çıkarma yaptı bu taraftan da gelecekler ” diyorduk . Rumlar en sonunda kurmuş oldukları özel bir birlikle Limasol ve Baf'ı düşürdüler .Ateşkesin son günü olan 22 Temmuz Barış Gücü 'nü bize göndererek teslim olmamızı istediler .Teslim olmasak bize müdahale edeceklerdi .Bir gün önce Akama bölgesinde uçakların bir gemiyi bombaladıklarını görmüştük .Benim o gün Kalkanlı köyünden aldığım mesajda Rum'ların Lara bölgesinden dört tane gemi ile çıkarma yaptığı görülmüştü. Aldığım mesajı Lefkoşa'ya Bayraktarlığa verdim . Baf sancığı ile irtibatımız kesilmişti . Öğleden sonra Akama burnundan iki jetin bombardıman yaptığını gördük . Biz ilk önceleri bunların Türk jeti olduğunu düşünmüştük .sonra öğrendiğimize göre bombalanan bizim Koctepe adlı gemimizmiş .Akama burnu ile bulunduğumuz yerin arası açıklık bir bölge idi .Mesafe olarak uzak olmamasına rağmen göremiyorduk .Ama jetlerin arıyı bombaladığını gördük .Aynı günün gecesi Fuşadan yüzlerce asker konvoy halinde bizim bölgeye gelmeye başladı .Durumu Lefkoşa'ya Bayraktarlığa bildirdik ama mesajlarımıza cevap alamıyorduk .Ertesi sabah Barış Gücü ek teslim olmamızı kendilerinin bölgeden ayrılacaklarını söylediler . Benim 1974 de ki

vîm hem harekat komutanı hemde muhaber komutanı idi .Üst rutbeli subaylar toplantı
 rak Rum'lara esir düşeceğimize çarpışarak mevzimizde ölelim diyerek teslim
 namız için karar aldılar .Tabur komutanımız bölük komutanı ile birlikte Karaağaç
 ne gitti .Barış Gücü ' ne de teslim olmayacağımızı bildirdik .Öğlene doğru Rumlar bize
 tarafından havan topları ve ağır silahlar ile saldırdılar .Saat üçe doğru yangın bombası
 a başladılar.Bizim oradaki evler çoğunlukla tahtadan yapılmış pirefabrik evlerdi.
 n biri yanınca yangın diğerine da sirayet ediyordu . Her taraf duman içinde kalmıştı .
 n öndeki cepede bulunanlardan ölüm haberleri gelmeye başladı . Olduğum mevziden
 m ve haber odasına gidip telsizle yardım istedim . Bize " teslim olun vatan sağ olsun "
 evap geldi . Oradaki görevli çocuklara evrakları yakmalarını söyledim . Telsiz
 zindeki çocuklar koşarak gelip evrakların yakılması sırasında iki kişinin yandığını
 ler .Yangın olayı şöyle gelişmişti : Telsiz odası yer altındaydı . Üst tarafında ışık
 için bir cam vardı .İçerideki yığınla kağıdın üzerine benzin dökmüşler bu arada
 a kapı ters kapanmış ve yangın esnasında bunlar içerde sıkışıp kalmışlar. Yukarıdan
 askerler olayı farkettiler kapıyı kırıp içeride sıkışanları hastahaneye kaldırdılar .
 nede ki bayanlar bizi Rum'a bırakmatın diye ağlıyorlardı .Bu arada yanan arkadaşları
 ikisi de tiril tiril titiyorlardı .O günü asla ölene kadar unutmayacağım .
 aha sonra Özdemir Hoca ile birlikte yanımızdaki bazı mücahitlerle yürüyerek
 ç köyüne kaçtık .Orda tabur komutanımız ve daha önce giden mücahitlerle buluştuk
 z ağlıyorduk çoluğumuzu çocuğumuzu kadınlarımızı bırakıp buraya gelmiştik .O gece
 uza doğru beş arkadaş Magunda isimli bir köye gitmeye karar verdik .İki gurup
 Magundaya gittik .Köye gittiğimizde beni gören Türkler her yerde Rumların beni
 haber verdiler .Bu kadar çok Rum'un ve Türk'ün ölmesine teslim olmayı kabul

ediğim için benim sebep olduğumu söylüyorlardı .Gece olunca Kıbrısın Sesi radyosu
neyen yuerlerin teslim olmamasını en ufak saldırıda Mehmetçiğin yardıma koşacağı
tuluyordu .Tekrar Karaağaç köyüne döndüm . Köyün nüfusu az olmasına rağmen orada
nan askerlere ellerinden gelen yardımı fazlasıyla yapmaya çalışıyorlardı .

İkinci hareketin başlaması ile ben ve iki arkadaşım bu işin daha uzun süreceğini
nerek dağlardan Gündoğdu köyüne gittik .Köyde Rum polisi veya Rum askeri yoktu
düz köye gelip dolaşıp gidiyorlardı ve o köyde de ismen beni sormuşlardı . Bu kadar çok
’un ölmesinden beni sorumlu tutuyorlardı . Orada yirmi gün kadar saklanarak kaldım . Bu
a bazı Rum tüccarlar köye gelerek Türklerden saman gibi bazı şeylei ucuza alıyorlardı
kler rumların mezaliminden bıkmıştı . Ellerindekini ucuza Rum’lara satıp bir an önce
ye gitmek istiyorlardı .Saman almaya gelen bir Rum’a bizi samanların altında Türk
na götürmesini teklif ettik .O da kabul etti . Hem samanları parasız verdik hemde insan
a yüz kıbrıs lirası vermiştik . Çok büyük zorluklarla ve tehlike içinde saatlerce
nların arasında bizi götürdü .Bir yerde durduk bizi arabadan çıkardı .Durduğumuz yer
e taraflarındaydı “ Karşıdan görünen ışıklar Türk kesimidir ”dedi . Bizde önce iki
aşımlla birlikte götünen ışıklara doğru gittik .Gittiğimiz yerde Türk askerlerini bulup
a kendimizi tanıttık . Daha sonra askerlerle birlikte bir araca binp geride kalan
lerimizi almay gittik .Daha sonra bizi hep beraber Lefke’ye daha sonrada Lefkoşa’ya
düler Birgün sonra Bayraktarlık telsizinde göreve başladım . Sonradan Sivil Savunma
du bugüne kadar da orada rörev yaptım.

(Lefkoşa, 1940)

1974 yılında dokuz yaşımdaydım. Babamın görevi nedeni ile Lefkoşa'nın Çağlayan bölgesinde bulunan polis lojmanlarında oturuyorduk. Ben ailenin en küçük çocuğuydum.

15 Temmuz günü Makarios'a yapılan darbenin babama haber verilmesi ile Kıbrıs'ta bazı olayların gelişeceğini küçük yaşıma rağmen anlamıştım.

Ailemizin bir kısmı Baf kasabasında yaşıyordu. Ne yazık ki günlerce onlardan haber alamadık. Eniştemin Rum kesiminde iş yeri vardı. Darbenin olduğu gün, iş yaptığı Rum arkadaşlarının yardımı ile Türk kesimine geçti.

20 Temmuz sabahı babamın ağbeyimi, ablamı ve beni uyandırıp öpdükten sonra evden ayrılması ile savaşın çıktığını anladık. Hepimiz yanımıza birer bataniye alarak annem ile birlikte lojmanlarda oturan diğer polis eşleri ve çocukları ile yakındaki Orta Eğitim Sendikası binasına yerleştik. Sendika binasına girişimiz büyük zorluklarla oldu. Oldukça büyük beton su depolarının üzerinden atlayarak, küçük camlardan geçip bodrum katına yerleştik. Karanlıklar içinde ışısız yarı aç yarı tok günlerimiz oldu. Bunun yanında Rum tarafından öldürülebilecek olmanın korkusunu yaşıyorduk. Onyed i gün babamızı görmemştik. Bunun yanında üç amcamın şehit olduğu haberi bizi bir o kadar daha kahretmişti. Amcamların şehit olduğu haberini alan ağbeyim savaşa katılmak istedi. Ben ve ablam onun savaşa katılmaması için kollarına bacaklarına sarılıp ağlayıp, yalvarmaya başladık. Bu arada annem düşüp bayıldı. Gelen yeni haberlerde amcamlardan sadece Şener ENVER'in görev yeri olan Ledra Palas bölgesinde Rum'dan gelen havan topu ile parçalanarak öldüğünü öğrendik. Sonradan öğrendiğimize göre amcamın parçalanan vücudunu babam toplamış. Amcam geride yaşlı annasını, babasını, eşini ve beş yaşındaki kızını bırakmıştı. Boğaz bölgesinde oturan ve hayvancılıkla uğraşan ninem ve dedem bu olayadan sonra Kırmı bölgesinde, Komando Hava İndirme Birliğine yardım ederek bağırllarına taş bastılar.

İkinci Barış Harekatı bitiminde kazanılan zaferlerin sonrasında lojmanlarımıza geri döndük. Evimiz üst katta olduğu için havadan gelen kurşunlara karşı emniyetli değildi. Bizde onun için üst kattaki komşumuzun yanına yerleştik.

İkinci Barış Harekatının gerçekleşmesi ile Kıbrıs Türk Halkı Rum'un zulmünden bir kere daha kurtulmuştu.

Güney Kıbrıs'ta esir olan yakınlarımıza Rum'larla yapılan takas sonucunda kavuştuk. Onlar evlerine yerleşinceye kadar bizim küçük evimizde hep birlikte kaldık.

Bugünlere gelebilmekten, kendi vatanımın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bayrakları altında yaşamaktan son derece mutlu ve gururluyum.

(Lefkoşa, 1965)

ÜLKÜ BERKSU

Ben 1973 yılı Mart ayında Bayraktarlık'ta göreve başladım. Nişanlmda üniversiteyi p geldikten sonra onu da oraya aldılar. İkimiz de aynı yerde çalışıyorduk.

15 Temmuz 1974'te darbe oldu. Çalıştığımız yer Rum sınırına yakındı. 18 Temmuz'da verilen talimatla birçok evrağı toparlayarak başka bir yere taşındık ama biz yerimizden madık.

Temmuz günü komutanlarımız bize bayan personelin yarın işe gelmemelerini söylediler. açıkca söylememişlerdi ama ertesi gün Türkiye'nin geleceğini hepimiz hissetmiştik. orduk fakat kendi kendimize bile söylemeye cesaret edemiyorduk.

20 Temmuz sabahı ezan sesi yerine marşlarla uyandık. Radyoyu açtık. Denktaş Bey iye'nin çıkarma yaptığını söylüyordu. Herkes sokaklardaydı. Sevinç çığlıkları atıyorduk. lar da gelmişti. Gökyüzü paraşütlerle doluydu.

Nişanlım hemen görev yerine gitti. Bayanlar bir hafta sonra göreve çağrıldı. İşe giderken tarafından gelen kurşunlar başımızın üzerinden geçiyordu.

askeri Girne'den çıkmış Gönyeli-Ortaköy yolu temizlenmiş, tanklarla Lefkoşa'ya ler olmuştu.

e görevli iki Türkiye'li komutanımız Girne'ye kurtarılmış bölgeye telsiz kurmaya gittiler. ate kadar haber alınması gerekirdi. Hiç haber alınamadı. Rum radyosu gece haberlerinde tanlarımızın isimlerini de vererek "iki Türkiye'li subay Girne'de işgal edilmemiş de yakalandı" dedi. Girne'ye gittiklerinde yol ayırımında sol tarafa gideceklerine sağa şlerdi. O bölge de henüz Rum'lardan kurtarılmamıştı. Günlerce onlardan haber nadı. Çok üzülyorduk. Bu arada esir mübadelesi başladı. Bir gece Ertan geç saat eve

di beni uyandırıp”Msustafa Bey’le Ziya Bey geldi.Esir değişiminde onları Ledra Palas katında otobüste gördüm” dedi. Ertesi gün de ikinci harekât başladı.

Mustafa bey Albaydı. Çok sevip saydığımız, her zaman gülen, neşeli birisiydi. Onu retten döndükten bir hafta sonra görebildim. O neşeli insan gitmiş yerine asık yüzlü, dalgın si gelmişti. Esirken yaşadıklarını asla konuşmuyordu. Esaret çok ağırına gitmişti. Ziya bey k gençti. Yaşadıkları onu çok etkilemiş, sinirleri bozulmuştu. Uzun süre hastahane tedav i oldu ve göreve sonra başladı. Ziya beyin bazı arkadaşlarına anlattığına göre Rum’lar ikisine çok ezgi yapmışlar, ikisini de çarmıha germişlerdi.Kim olduklarını nerede görevli olduklarını biliyorlardı. Öldürmeye cesaret edememişlerdi.Çünkü ogünlerde barış-kes vardı. bunların isimleri de Barış Gücüne bildirilmişti. Öldürmemişler ama ölümden beter mışlardı.

Görev yerim dolayısıyla iyi veya kötü haberleri anında öğreniyorduk.Baf, Lârnaka, asol ve Serdarlı Sancaklarımızdan kötü haberler alıyorduk. Daha sonra oralarda görevli adaşlarımız çeşitli yollardan gelmeye başladılar.Bazı arkadaşlarımız şehit olmuş veya esir mışlerdi. Sağ salım gelenlerin de ailelerinde şehitler vardı.Kimisinin eşi, anası, evlâdı a bütün ailesi şehit olmuştu. Ne oturacak evleri ne de paraları vardı.

Esirler otobüslerle Lefkoşa’ya getiriliyordu.Onları önce mücahitler Sitesi’nde şılıyorduk. Sitenin önü insanlarla dolup taşıyordu. Acaba benim ailem de gelecek mi diye liyorlardı. Esirleri önce sitenin içine alıyorduk imza karşılığı para veriyor sonra deriyorduk.

Sabahleyin göreve gidip gece geç saatlere kadar çalışırdım. Her gün üzüleceğimiz ok olayla karşılaşıyorduk. Eve dönünce de annemlerden tanıdığım birçok kişinin şehit uğunu öğreniyordum.

4 olayları sırasında beni çok etkileyen bir olayı anlatmak isterim.

Bir gün çalıştığım yere Taşkent köyünden ondört-onbeş yaşlarında bir genç etirdiler.Üstü başı perişandı. Dili tutulmuştu ve konuşamıyordu.Konuşmak istiyor, çaba veriyor ama başaramıyordu. Sadece gözlerinden yaş akıyordu. Doktora gönderdik uzun süre tedavi görmüş. Bir gün yine bizim daireye geldi.Ağlayarak yaşadıklarını anlattı.Rum'lar köylerine baskın yapmışlardı. O korkup büyük bir kayanın arkasına saklanmış. Annesini, babasını, kardeşlerini ve bazı yakın komşularını Rum'ların nasıl vahşice öldürdüğünü anlatmıştı. Babasının başını taşla ezmişlerdi.

Bizim yaşımızdakiler 1974 Barış Harekâtı'na kadar huzurlu bir yaşam sürmedik.Her zaman savaş çıkabilir korkusu ile yaşadık. Ben her zaman Rum'lardan nefret ettim.Gençliğimde "bir gün çocuğum olursa ona küçük yaştan itibaren yaşadıklarımızı anlatacağım, Rum'un hiçbir zaman dost olamayacağını öğreteceğim" diyordum. Ve bunu da yaptığımı biliyorum.

(Lefkoşa, 1948)

ÜLVIYE KARA

Temmuz 1974'te liseyi bitirmiş üniversite sınavlarına hazırlanıyordum. 15 Temmuz günü yolda giderken radyolardan Rum kesiminde darbe olduğunu duyduk. Eve geldim. Radyo ve televizyon hep bundan bahsediyordu. Ne olup bittiğini anlayamadan 20 Temmuz günü karma oldu.

Annem ile dışarıya baktığımızda gökyüzünden paraşütler ile atlayan askerleri gördük. Her tarafa doğru birer birer iniyorlardı. Her taraftan silah sesleri geliyordu uçaklar bombardıman yapıyorlardı. Evimizde merdiven ayağının altı sığınak gibiydi. İnsanların çoğu apartmanların bodrum katlarına, bazıları da sığınaklara saklanmıştı. Bizde merdiven ayağının altına saklandık. Günlerce orada kaldık. Ekmek sıkıntısı vardı evlere belli sayıda erzak veriliyordu. Bu arada bize de iki aile misafir olarak geldi. (tıpkı bizim 1963'te yaptığımız gibi) Hepimiz de aynı yerde kalıyorduk.

Ağustos ayına kadar durum böyle devam etti. Güneyden gelenler Kuzey'e yerleştirildi herkes yeni yaşantısına alıştı

(Lefkoşa, 1956)

EKLER

EK 1

Ahmet Sami TOPCAN.....	21
Ali Rıza VURUŞKAN.....	28
Celal.....	48
Cengiz TOPEL.....	24,30,33
Cengiz RATİP.....	40
Defteralı KEMAL.....	1
DENKTAŞ Bey.....	64
DR.KÜÇÜK.....	1
Ecvet YUSUF.....	45
Ertuğrul Bey.....	27
Esat FELLAHOĞLU.....	37
Grivas.....	28,31
Hacı Gıriyago.....	1
Halit Bey.....	45
Hasan GÜRDALİ.....	56
Hasan GÖKSU.....	25
Hasan TUNCER.....	23
İbrahim Dayı.....	12
Ismail BEYOĞLU.....	2,14
Kinari.....	10
Kubilay ALTAYLI.....	2,14
Makarios.....	7,62
Mehmet Karga.....	10

Mehmet SALDIRAY.....	56
Mehmet OSMAN.....	24
Mustafa Bey.....	65
Mustafa Ertan CELAL.....	2,14
Müftü Dana Efendi.....	7
Necat EKREM.....	1
Nihat VASIF.....	2
Oktay OYGUÇ.....	1
Ömer Bey.....	35
Ömer Sami COŞAR.....	28
Özdemir Hoca.....	60
Rauf Raif DENKTAŞ.....	7
Rezvan BEY.....	26
Salih Usta.....	46
Sedat ŞENERCİOĞLU.....	46
Şener ENVER.....	62
Taner.....	48
Talat CAFER.....	24
Turgut.....	42
Turgut HASAN.....	39
Turgut SITKI.....	40
Ulus ÜLFET.....	1,2,14
Zago.....	1
Ziya Bey.....	65

EK 2

Akama Bölgesi.....	59
Akıncılar.....	4,6,17
Alevkaya.....	28
Anamur.....	27
Ankara.....	27
Atatürk İlkokulu.....	9,15,42
Avtepe.....	10
Aya(Dilekkaya).....	3,56
Ayantroikos(Yeşilköy).....	24
Aygasiyano(Kafesli).....	1
Ayarvara.....	8
Ayyorgi(Karaoğlanoğlu).....	8
Baf.....	8,33,65
Baf Kapısı.....	5
Baf Sancağı.....	33
Bayraktarlık.....	46,51,52,58,59,64
Bekir Paşa Ortaokulu.....	17
Belediye Evleri.....	9
Binboğa Yem Fabrikası.....	46
Boğaz.....	45,62
Bozdağ.....	28,45
Cennet Sineması.....	48
Çağlayan Bölgesi.....	15,62
Çatalköy.....	51

Derince.....	24
Dilekkaya.....	42
Ercan Havaalanı.....	55
Erenköy.....	24,27,28
Erdemli.....	56
Fuşa.....	59
Gazi İlkokulu.....	24
Gazi Köy.....	56
Geçitkale.....	15
Girne.....	64
Girne Yolu.....	5
Gönendere.....	18
Gönyeli.....	45
Gündoğdu.....	61
Güney Kıbrıs.....	63
Güzelyurt.....	41
İksoro Limanı.....	31
Kaleburnu.....	24
Karpaz.....	15
Karakahve Bölgesi.....	18
Karaağaç.....	60
Kırmı.....	45,62
Köşlüçiftlik.....	42
Kumsal.....	42
Kuruova.....	2

Küçük Kaymaklı.....	15,20,39,42,44
Lara Bölgesi.....	59
Larnaka.....	17,48,65
Larnaka Sancaktarlığı.....	17,49
Ledra Palas.....	46,62,65
Lefke.....	43,61
Lefkoşa.....	5,8,44
Lefkonuk.....	18
Limasol.....	20,65
Londura.....	27
Mogunda.....	60
Magusa Kapısı.....	5
Mansura.....	28
Mandirez(Hamitköy).....	3
Maraş.....	23
Meluşa.....	42
Mora(Meriç).....	3,39
Mustafa Orhan Koruluğu.....	51
Neta.....	10,24
Paşaköy.....	56
Pergama(Beyarmudu).....	50
Piskoposhane.....	5
Platres.....	8
Poli.....	40
Sakarya.....	18,25

Samambahçe.....	49
Serdarlı.....	65
Site.....	46
Sinde(İnönü).....	4
Söktürk.....	28
Tahtakale.....	4,5,15,42
Taşkent.....	66
Tıremeşe.....	3,42
Trodos.....	8
Vadili.....	56
Votilikos(Derince).....	24
Yaluşa(Yeni Erenköy).....	11
Yeşilırmak.....	28
Yiğitler.....	56